

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 7. aprillil 1973

Nr. 27 (3815)

15. aastakäik

Kangro panus Tulimullale auhindamiseks

Eesti Komitee Rootsis juhatus oma koosolekul 28. märtsil otsustas määrata Eesti Komitee kultuuriauhinna 3.000 krooni kirjanik Bernard Kangrole, eriti tema teenete eest ajakirja "Tulimulla" väljaandmisel. Auhind antakse üle Komitee Asemäe Kogu koosolekul laupäeval 14. aprillil Stockholmis Eesti Majas.

Motiivid Bernard Kangro teenete auhindamisel "Tulimulla" väljaandja- ja ta toimetajana sõnastati Eesti Komitee juhatusel poolt järgmiselt:

20. juunil 1950.a. Lundis ilmuma hakanud eesti kirjanduse ja kultuuri ajakirja "Tulimuld" esimese numbris sisestajalause deklaratsioon: "Tulimuld" tahab olla eesti kultuuri säilitajaks ja arendajaks, kultuuritahtelis- te eestlaste ühendajaks, kasvava noorsoo äratajaks ja sidujaks oma rahva igivana ning elujõulise kultuuri külge. Ja edasi: "Tulimuld" ei taha olla tagasipööratud pilguks, mis

näeks ainult mineviku tundetoonita- tud hämarusse, vaid ta on pigemini valvaks silmaks, mis jälgib oleviku märke ja mis sihik tulevikku ja kau- guse helendavasse kumasse."

Tänaseni on "Tulimuld" ilmu- nud 23 aastakäiku, kokku 107 ük- sikuumbrit ehk ümmarguselt 7.000 lehekülge (täpselt 6.970 lk.).

"Tulimulla" sisu on vahelduvalt mitmekesine. Luulet, algupärase eesmärgiselt ilmutatud luuletused ja ka luuletõlked, on avaldatud kokku 420 korral 120-nelt autorilt, nendest 75 eesti autorit. Lühiproosat (novell, Jürg. lhk. 2

Demonstratsioonid ja toored munad saatsid Kossögininit

Kossöginini-vastane meeleavaldus Stockholmis.

Kossöginini, Kremli troika nr. 2, ametlik külastaja tõi kaasa rea demonstratsioone, mis selgelt meenutasid, kellega on tegemist: vagivaldse diktatuuri esindajaga. Juba Arlandal ootasid teda juudid plakattidega "Vabadust vene juutidele" ja küsimustega "Miks ei saa Nõukogude kodanikud vabalt reisida?". "Kui kaua kestab haritlaste tagakiusamine?" "Miks te küsate tags juute?" jne. Juutide küsimused muide jälgisid Kossöginini kõikides paikades kuhu ta ka läks. Küsimusi esitasid ka idapögenikud, nende seas eestlased, lätlased ja leedulased, kes kogunesid demonstratsioonimeeleavaldusele esmaspäeva õhtul uue riigipeahoone ette, kus pea- kõnelejak oli riigipeaallige Per Ahlmark (fp) ja kõneles ka Allan Akerlund (m), kuna viimasel hetkel olid ära jäänud ülejäänud demokraatlike erakondade esindajad — tsentrumist ja sotsiaaldemokraatidest.

Stockholm austas Underit

Marie Underi 90-aastase juubeli aktusel esinesid (vasakult) näitlejatar Epp Lohk, kirjanik Karl Ristikivi, sopran Helvi Klement, pianist-hellilooja Salmel Purre, flötist Jaan Seim (eelmise seljataga), luuletaja Kalju Lepik, kelle ees on ta lille- neuna tegutsenud tütar Aino, näitlejatar Eilo Rahn, pianist Harri Kiisk, ilulugeja Kristiina Aunver ja Eesti Kultuuri Kon- deesimees Leonid Laid (EPL-foto Lepper).

Eesti rahva armsaim luuletaja val, 31. märtsil Medborgarhuseti Marie Underi tähistas 27. märtsil oma 90-ndat sünnipäeva. Stockholm- lah, kuid nagu aktuse avaja, ühine- stuse Eesti Kultuuri Komitee esin- taja Kalju Lepik oma pöördumises Välismaise Eesti Kirjanike Liitu, luuletaja poole ütles, kostab aktu- poolt korraldatud aktus- 31. beldu ka Mälarimäele-Mälarhõ- ja

denisse, kus ta elab. Mitte ainult vaimseid, vaid ka tegelikult, sest aktusest tehti Marie Underi jaoks hellitüvisi.

Marie Underi, kes hiljuti oli hal- gas tervisekontrolli, on nüüd jälle kodus oma perekonna juures.

Tema luule austajaid ka kirjani- kest kolleegide oli kogunenud arvu- kalt aktusele, kes meisterliku pidu- kõne juubilarile pidas kirjanik Karl Ristikivi, mis avaldatakse "Tulimullas". (Vaata aktuse kirjel- dust tänases lehes).

Demonstratsioonid olid üldiselt rangelt dissiplineeritud ja tõise- maid vahejuhtumisi ei esinenud, vaalja arvatud Kossöginini meremini- stri Sussenko autot tabanud toores muna kui nad sõitsid välisministee- riumi lõunale. Mille eest vastuvõtjad vabandasid ja kahetsust avaldasid.

Üldiselt näis diktatuuri esindaja end Rootsis nii kindlana tundvat, et ta saabumispäeval väljaspool kava ootamatult ette võttis pika jalutuskäi- gu Djurgårdeni (muidugi nii oma kui rootsi julgeolekumeestest ümbrit- setuna).

Üldises viisakas jaheduses ajaki- randuse poolt oli erandiks suurim ajaleht Expressen, milline oma juhtkirjas otseselt kirjeldab inimõiguste puudumist praeguses N. Liid- dus rohkete näidetega ja üteldes, et selline juhtkiri ei saaks kunagi ilmuda N. Liidus — isegi selle era- viisiline levitamine viiks kirjutaja kas vanglasse või internerimisele vaimuhaiglasse.

Ajaleht on lasknud 50-el lugejal esitada delikaatseid küsimusi Kossö- ginile. Muu hulgas kashir Karl Jo- han Saarväli Orebroos esitanud küsi- muse, miks N. Liit ei ole kunagi ta- sunud natsionaliseeritud ja põgenike poolt maha jäänud varade eest: Näs- sjö elanik Stig Karlsson, kes on küh- latud eestlanna Sirje Kõiviga, kü- sib, miks ta pruudi annetuspäkid ees- tise on maksustatud 100-protsendilise tolliga ja miks saata tohib ainult uusi riideid?

Tuntud raadiokommentaator ja Ve- nemaa-spetsialist Sven Valmark kü- sib, miks Moskva ei luba lääne aja- lehti N. Liidus ja kas pärast autori- taitse konventsiooni ühinemist Solženitsini tosed pääsevad ka tema kodumaale? TV-mehe Lasse

Jürg. lhk. 2

EPL

7. aprillil 1973

Ittaväändumine

Kossõgin oli juba teist korda oma N. Liidu hierarhia tähtsusest teiste meheena Rootsis. "Kivinägu praotus naerule juba lennukitre-piir", kirjutas rõõmutsevalt rootsi suurima ajalehe reporter Arlanda lennuväljalt. Palju on viimasest korrast muutunud, mil Tšehhi sündmused olid ukse ees ja punase maailmariigi valitsusjuhul oli pea Stockholmist saabudes invasioonimõtteid täis, mis tegid ta näo veelgi kivisemaks, kui see on.

Ja Rootsi seiskohavõtt idas ja lääne vahel ei olnud veel kaugelgi nii selgekujuline kui praegu, nii Kossõginil on otse põhjust rahulolevaks naerutuseks — külastatava maa neutraliteet on saanud Moskva vägagi meeldiva kallaku, mida võiks sõna tõsiselt mõttes nimetada itteväändumiseks. Vahekorrad on teadlikult USA-ga aetud pünevaks (ja paraneimise eile näha, nagu jutustab viimane telegramm USA pealinast).

Rootsi on N. Liidu soovi kohaselt jäänud eemale Euroopa ühisturust selle liikmena ja võtnud Vietnami küsimustes selgelt kommunistliku poole, mis toob rohkelt aplause idasunast, Rootsi massmediume on ülasageli maailmasõudumustele vaatamine toimunud peasegu Moskva vaatevinklist, seda eriti n.n. rahvusvahelise südameühennuse rollis.

Kõige selle taustal ei ole muidugi imestada, kui Stockholmis viirib N. Liidu ja teiste idariikide juhtivalt tegelasi, eemalejäämisega hõlgavad aga juhtivad lääne riigimehed. Näit. oli viimaseks kõrgeks USA külaliseks Stockholmis nüüd juba surnud Lyndon B. Johnson, kui ta oli abipresident Kennedyle ja kui Rootsi peaministriks oli Erlander. Juba see lääne juhtivate liitlasedemokraatiate esindajate puudumine külalistel nimikirjaks kriipsutab alla neid muudatusi, mis on toimunud.

Rootsi huvi heade vahekorradepidamiseks kardetavate idadiiktatuidega on kasvanud märgatavalt suuremaks kui huvi heade vahekorradepidamiseks juhtivate demokraatiatega. Olukord, mis on teatavas vastolus n.n. maailma südameühennuse rolliga, mille taustal peaminister on korduvalt rõhutanud, et ka väikerahalv peab olema

vabadus üldela oma arvamist suurriikide ebaõigluse kohta.

N. Liidu kohta oleks muidugi eriti palju ütelda, samuti Stalini lähema kaastöölise Kossõgini kohta, ent siin on oportuunne vaikida ja unustada lennukite allatulistamised, Wallenbergi, Tšehhoslovakkia, Ungari ja Balti naabrite saatuse. Ka seda, et jätkub minoriteetide ja usu tagaküsimine, inimõiguste rikkumine ning teiste rahvaste rõhumine sõjajärgseks, mis kasvab iga päevaga kõigile rahuofensividele vaatamata.

Võib aru saada, et väikeriik naabruses kardab oma tuleviku pärast ja siltab vene karu allakarva, et teda mitte ärritada ja lootes koguni häid ärisid, kui pakkuda uusi hügieenikrediidid kunagise kurikuulsas Myrdali-krediiditüübi, mis maksis palju, ent ei lunastanud lootusi kunagi. Nüüd kõneldatakse pensioonifondile (AP) rakendamistest kaubavahetuse ergutamiseks idas suunas, s.t. neid summast antakse madalaprotsendilise laenuks N. Liidule kaupade ostmiseks Rootsis.

Ja tuncakte huvi vene maagaasi-võrgu ühitamiseks, mis teeks ühe osa rootslaste energiarvudustest sõltuvaks Venemaal asuvatest "kraanidest".

Rootsi poolel on Kossõgini sekkordest reisi nimetatud "rutiinikülastuseks", mis tähendab seda, et on vältitud ühtlaseid pidulikkust ja juubeldamist, teiselt poolt aga seda, et Stockholmis ja Moskva vahel on loodud alaline rutiinside. Rutiinside maailma suurima diktatuuriga, kelle vastu õigus ja südameühennus nõuaks selgeimaid proteste ja kelle väärtused vajavad selget valgustamist, et demokraatia siin maal ei uinuks võltsi julgeolekuinimuse mõne diktatuuri esindaja lahke naerutuse pärast.

Selliste külastuste puhul rõhutatatakse, et demokraatlik maa peab pidama korrektsed sidemeid kõigi maadega, vaatamata nende riigikorrale ja vaatamata kas seda korda heaks kiidetakse. Kas see on tõesti nii? Kas jutt on sama kui tuleks Stockholmil Papadopoulos, Franco või mõni teine "lääneline" diktaator? Kogemused vähemalt siiani näitavad, et nende külskõigud ei tule üldse kõne allagi.

KLA

EK-auhind Kangrole

Bernard Kangro on välja arnud 23 aastakäiku kultuuriajakirja "Tulimulla" sõna tõsiselt mõttes "oma kulu ja kirjadega" raskustele vaatamata.

Algus lk. 1

miniatur, katke jne.) on avaldatud 150 korral 60-neli autorilt. Peamise osa "Tulimulla" sisust on moodustanud artiklid, ülevaated, arvustused ja retsensioonid — need on ilmunud kokku üle 1100 kokku 230-ne eri autorit silest. Autorid on valdavas enamuses eestlased, välismaalaste mõni üksik otse "Tulimulla" jaoks võõrkeelset tõlgitud. Igas numbris leidub kultuurikroonikat, teateid, märkimisi, samuti toimetusele saadetud kirjanduse nimestik, moodustades seega osa ka jooksavast bibliograafiast. "Tulimulla" esimestes aastakäikudes leidis kunsti reproduktsioonide eest kunstist erilehtedele, hiljem tekstilehtedele. Artiklite illustreerimiseks on avaldatud sadasid pilte.

Artikleid ja ülevaadeid on käsitletud peaaegu kõiki kultuuriloo alale kuuluvaid aineid, kõige tähelepanu kirjanlust, teatrit, kunsti, muusikat, kultuuriloo üldiselt, edasi mitmesuguseid teaduslasi, eriti keelt, ajalugu, ebnograafiat, rahvaluulet, aga mõneti ka reaalsust haavavaid alasid. Peaõhku on olnud aladel, mida võrsil viljeldata saab ja milliste alade teadlasi on ekslikult.

Pilk autorite nimestikule näitab, et need on kõikidele teadete, kus eestlasi viibib, ja et "Tulimulla" on kaastööd teinud kõik mõeldavad autorid — kes tähelepanu, kes harmoonia. Osa autoriteid on kaastööd teinud kogu aja kookul ja korduvalt, nii näiteks esineb Arvo Mägi nimi autorina 72 korral, B. Kangro — 45, J. Mägieste — 42, A. Ojas — 38, M. Jürma — 27, H. Eller — 24, R. Kolk — 24, V. Uibopuu — 22, G. Ränk — 20 korral. Ühe kümne korra on kirjutanud Aunver, Bakis, Kõresaar, Lindsaar, Rannit, Reining, Ristikivi, Talve, Webermann, Viialainen, Viidang jt.

"Tulimulla" on suure sihikindlusega jälgitud ilmuta hakkamisel püstitatud rahvuskultuurilisi sihte ning pagulusesse anga edasi kannud eesti kirjanduse ja kultuuri ajakirjades traditsiooni, neid murevõrra asendades püüdes, "Tulimulla" on olnud eestilise vaimukultuuri vahimees ja külvimees.

"Tulimulla" toimetajaks ja väljaandjaks on aligustest tänaseni olnud Bernard Kangro, kes ajakirja sisuliselt ja ideeliste väärtuste ning kunstilise taseme eest on hooldusenust suure vastutustundega. Ta on toimetanud ajakirja hoolsa ülevaateikkusega, kultuurse nõudlikkusega ja haruldase sisuentsiteediga, taotledes objektiivsust ja käinut asjalikkust. "Tulimulla" on saanud talle südameasjaks.

Bernard Kangro teened "Tulimulla" tasemea ajakirja eksisteerimisel pagulasolude piiratuses on ainulaadsed, ta algatusjuolge ja toorhoke panus erakordne saavutus, väärdeis meie sigavat tänu. Bernard Kangro suure loomejõuga isiksuses on poe-

Demonstratsioonid

Algus lk. 1

Holmkvist küsis, miks N. Liidus ei saa inimesed vabalt reisida?

Expressen toob ära ka pika loo Sergeli turul Kultuurihusetis toimuvas (asub riigipäeva kõrval) näitusse vangistatud vene ajaloolasest Pjotr Jakirist, kellele nõutakse vabadust Amnesty Internationali poolt. 30 rootsi kultuurisiksust on alla kirjutanud vabastamisepellile.

Rootsi politsei oli vägagi ettevaatlik meelevaldustega. Kui näiteks esmaspäeva õhtul idaeuroopa põgenikud ja rootsi slaavi misjon korraldasid meelevalduse Sergeli turul, siis tiitres piirkonna kohal helikopter ja politseinike ning politseiautodid oli kõikjal, muu hulgas ka selleks, et eemal hoida ümbruses "kodus olevaid" elukitselisi puudemonstrante.

Plakadid esitasid dramaatilisi näiteid pilteid näol tagakiusatutest ja mõrvatutest. Ja need näited tõi oma kõnes teravalt esile Slaavi Misjoni esindaja Vilgot Fritzton.

Massmeelevaldus algas Idaeuroopa põgenike koostöökomisjoni esimehe ungari Alexander Bedő sõnavõttega. Kõneleja märkis, et Kossõgini külastus aktualiseerib nõukogude diktatuuri vägivallatega ja neid rahvusvahelise õiguse probleem, mis on tekitatud ikestusega allistatud rahvastele, kes on kaotanud oma vabaduse ja inimõigused.

Rahvad nagu eestlased, lätlased ja leedulased, kellele Euroopa julgeolekukonverents peaks kindlustama neilt võetud vabaduse ja õiguse.

Järgmisena sai sõna riigipäevallige Pär Ahlmark, kes tuletas kõigepealt meelde, et diktatuurid sageli armastavad kõnelda vabadusest ja rahust, üksikõik kust äärmakaarest nad siis tulevad. See on aga võlts — demokraatia auilised sõnad on muutunud nii populaarseks, et neid kasutavad ka demokraatia vaenlased.

Piir demokraatia ja mittedemokraatia vahel seisneb selles, et demokraatia lubab alati teisti mõelda, mida ei luba diktatuurid. Rootsi demokraatia võivad nii kommunistid kui ka kõik teised propageerida oma õpetusi, kõik võivad kandideerida valimisi.

Miks ei võiks ka N. Liit laste

Briti valvust takistas vere-sauna Rootsis

Londonis toimuval kohtuprotsessil selgus faantastiline araabia geriljaoperatsioon, mis pidi astavahetusele teostuna "israeli objektide" vastu Stockholmis. Et asi avalikuks tuli, oleneb Al Fatah lobakast ettevalmistusest ja inglise immigratsiooniametnike valvusest.

Londonis vahemaandumisel nimeli leiti, et 28-aastase Al Fatah komandoleitnandi Muhammad Fuheidi passis leiduvad templid olid kahtlased. Pass oli võltsitud. Läbiotsimisel avastasid, et leitnandi kohvri põhi oli topeelpõhja.

Peidik sisaldas 9 mm brauningu koos 51 padrunga, kaks pakendit kokku 1.5 kg ülikõrge plahvatusjõuga lõhkeainega, neli elektrisüütkut, muid pommiseadeldisi, patariseid ja üldse kõike mida oli vaja kahe suure lõhkejõuga pörgumasina jaoks.

Araablane arreteeriti ja ülekuulamine jutustas ta, et tal polnud üldse kavas teostada midagi ebaseaduslikku Inglismaal. Operatsioon oli ette nähtud hoopis Islandis. Leitnant märkis, et ta ei tea mille ja kelle vastu atentadiid oild ette nähtud, väljaarvatud asjaolu, et tegemist oli "israeli objektidega". (EPL/JA).

● Stockholmis sündis Aime (n-na Kotkas) ja Aarne Mustale esimese lapsena poeg.

di kõrgustesse püüdlev fantaasia viljakas koostöö esivanemate maise ettevõtlikkusega.

opositsioonil kõnelda nagu siin, tugineda rahvale ja mitte armeele? Kossõgini peaks kuulama neid tuhandeid inimesi, kes on isoleeritud töölaagritesse ja vanglatesse, kuna neil on ainult see süü, et neil on oma arvamine oma kodumaa tuleviku kohta.

Kõneleja pidas normaalseks kontaktid igat liiki rezhimidega Rootsi poolt, sellepärast on normaalne läbikäimine ka naabruses asuva suurriikiga. Rootsi soovib häid vahelusi. Ta tsiteeris siin folkpartiet'i liidri Gunnar Helén'i sõnu riigipäeva välisvaidlustel: "Meie ei pea kahe maa vahel vahetõrget normaalseks, kui teise maa kodanikud ei ole õigust sealt välja sõitmiseks, kui postitenseeritakse ja trükitooted ei pääse üle piiride, kui lähedased sugulased ei tohi ühineda, kui koostööraatõkkesid lähevad läbi Euroopa ja müüdid läbi Berliini kui ülepiäsmatud tõkkesid n.n. sootsialistlikes maades elavatele inimestele.

Enne kui need tõkkesid on kadunud, inimesed ja ideed saavad minna üle idas ja lääne piiride, kui kristlased ja juudid saavad oma usutalitust vabalt pidada või lakkuda ühiskonnast, kus seda ei sallita, enne seda et san kõnelda mingest normaalsest vahekorradest Rootsi ja Ida-Euroopa vahel".

Ahlmark titules, et see pilt on demokraatia südamik. N. Liidus on eed vabadused mõeldamatust, sest vabad inimesed häälataksid Kremli töökõltsel maha. N. Liidus ei ole mingi mõuet, et valitsejad peaksid juba poliitika vajaduses veenma kodanikke, sest nad ei saa häälitada teistele oponentidele poliitikutele. Rahvas peab rõhumpoliitika valikuna ka siis, kui rezhim teostab küüditamisi nagu Baltikumis ja mujal.

Pär Ahlmarki kõnet katkestasid rohked kiiduvaldused publikult.

Allan Åkerlind (m) tuletas meelde, et N. Liidus ei kohaldata neid inimõigusi, mida UNO konventsioon ette näeb. Ja kui kõneldatakse rahvusvahelise pinge vähenemisest, siis ei ole N. Liidus mingit isemist pinge vähenemist märgata, mis peaks avalduma kodanike suuremas vabaduses. Sellele asjaolule peaks Rootsi kõneltust N. Liiduga osutama. Sisemise pinge kaotamine tähendab vabu valimisi, inimõiguste respektierimist, okraatitõkete kadumist piiridelt, inimeste vaba reismist üle piiride. Alles piiride ülemaailmne avamine toob pideva rahu.

Slaavi misjoni esindaja Vilgot Fritzton kirjeldas põhjalikult KGB tegevust uskliku ja kiriku te ning koguduste vastu, dokumenteerides kõike nimega ja kirjadega.

Ta nõudis, et UNO komisjon ja rahvusvahelise press saaks N. Liidust tutvuda nende inimõiguste rikumistega inimeste usu vastu, kes julguvad tunnista oma usku.

Kui meelevaldus oli lõppenud, põletati plakati sirbi ja vasaraga.

EESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet

Peatoimetaja Juhana Kokla

Vastutav väljaandja

(ansv. utg.)

Arvi Moor

Toimetust ja talitus:

EESTI MAJAS Stockholmis:

Wallingatan 32, 1 tr.

Postaadress: Box 667

101 29 Stockholm 1

Telefon 21 84 46

Toimetaja Eeskilustas Jüri Aus

Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,

331 02 Eeskilustas, tel. 016/14 77 72

Telefonistogiro nr. 15 67 70-0

Kulutusarvete postigiro 66 50 00-0

Eesti Päevaleht Förlägs AB,

Stockholm

Tellimushinnad:

Aasta kr. 158:-

Termin (4 kuud) kr. 57:-

Kuu kr. 16:-

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT

FÖRLÄGS AB

Trükkija: Eeskilustas-Kurirens

Tryckeri AB Eeskilustas 1973

Heinrich Laretei surnud

Teisipäeva, 3. aprillil õösel kell üks suri Stockholmis Seraffimi haiglas viimane E. V. saadik Rootsis Heinrich Laretei 81 a. vanuses. Ta liks haiglasse observatsioonile 16. märtsil pärast tervisehäiret ja käis sealt vahepeal isegi kodu külastamas. Avastati raske maohaigus. Teostatud operatsioon ei suutnud kõrge vanusesse jõudnud diplomaadi elu päästa.

H. Laretei oli sündinud 4. jaanuaril 1892. Tulles esimesest maailmasõjast kapteni auksaadis kodumaale ja Vabadussõja, sai temas hiljem poliitika ja diplomaati. Ta on korduvalt olnud riigikogu liige, kahel korral minister Jaan Teemanti valitsustes asunikke rühmituse esindajana, saadeti 1926 saadikuks Moskvasse, kust ta hiljem liks Kaunasesse ja 1936 Stockholm. Kadunu oli Vabadusriigi kavalier.

Leinama jäävad abikaasa Alma ja tütreid Käbi ja Maimu perekondadega.

Min. Heinrich Laretei

EESTI KULTUURI KOONDIS
POSTGIRO 57588

H. Perten 60-aastane

Kaugel oma alalisest elukohast Stockholmis, Lääne-Aafrika noore riigi Senegali pealinna Dakaris ühistab 8. aprillil oma 60-ndat sünnipäeva Harald Perten, olles seal UNO toetus- ja põllumajandusorganisatsiooni FAO teenistuses ülesandega uurida uue mandri jaoks leivaväetamise võimalusi mitteametlikult leivaviljadest, s.o. nisust ja rukistist.

Tal on, nagu teated kõnelevad, oma uurimustes edu olnud ja senegallastele on komponeeritud leivasort, milles kohalik taim millet annab peaos (hirsisort) ja mis segamisega osaliselt eksportsuuna annab produkti, mis on osutunud maitsvaks ja mille tootmisele hiljuti asuti.

Teraviljakemilkuna rahvusvahelise nime saavutanud, on Harald Perten oma elu jooksul mitmel alal tähelepanu äratanud üle tavalise: olgu siis majandusteadlasena, mootorratta- ja autosportlasena, tennisistina, fotograafina, filmimehena, helitehnikuna jne. Kuhu ta käe külge paneb, seal midagi ka välja tuleb, sest ta sõbustub alati oma huvidesse ja ülesannetesse suure kiindumusega. Kohustundega ja võiks koguni ütelda — armastusega.

See kiindumus ka hobidesse on võibolla põhjuseks, miks Harald Perten oma õige ala ja elutöö juurde jõudis sõna otseses mõttes ringide piires. Elutöö juurde, mis ühendab ammu hobi ja kutse ühesandeks: teraviljakemiat.

Tee elutöö juurde algas õieti kodumaal isa leivatööstuse juhtimisele asumisega, mis tõi esimesed kokkupuutetud teraviljaprobleemidega ja viis teda paguluses saanud Statens Haververkisistituti teraviljakemiat laboratooriumisse tööle.

Temast kujunes rahvusvahelise kuulsusega teraviljakemiku Sven Hagbergi lähem kaastööline ning varsti ka kaassuurla, keda tema õpetaja ja sheff ühiskondas esitas rahvusvahelistel konverentsidel oma teaduslikult partneri. Kui Sven Hagberg suri, siis jäigi Harald Perten tema teaduslikuks pärijaks ja uurimisrühma edasijärgijaks.

Tema leiutis teravilja kvaliteedi kindlaksmääramiseks ning töötlemise selle parandamiseks on äratanud rahvusvahelist tähelepanu ning üheks tšendiks sellele oli tema valimine Rahvusvahelise Teraviljakemiaseltsi (International Association of Cereal Chemists) uurimisgrupi juhiks, milline tegeleb rahvusvaheliste meetodite standardiseerimisega. Ta on saanud austavalt kutseid paljudelt kongressidelt, kus ta on ettekankeid pidanud.

Harald Perteni on saanud rahvusvaheline autoriteet oma erilise ja see oli üks põhjusi, miks rahvusvaheline organisatsioon FAO teda kutsumas oma teenistuses arengumärgede leivaprobleemi lahendamiseks. Ta töötas alul Roomas keskasutuse juures ja nüüd juba mõnda aastat Senegali pealinnas, kust tal sageli tuleb sõita teraviljakemikute kongressidele ja nõupidamistele nii Euroopasse kui ka Ameerikasse.

Tema teravilja väärtuse kindlaks määramise viis, n.n. langevate arvude meetod (falling numbers), on rahvusvaheliselt muutunud ametlikuks normiks globaalselt, s.o. nii läänes kui idas.

Kui vaadata juubilarit elu, siis on see täis aktiivse ühiskonda, Tippõpilane Westholmi gümnaasiumis aastakäigust 1930, loostandev majandusteadlane Tartu ülikoolist 1934, edukas vanemate tööstuse arendaja ja juht kuni rahvusvahelisele, samal ajal tippu eesti mootorsõidukite (m.h. kiiruserekord 1938 TT-1 Pirita ringteel) kiigikõrval mootorrataste võistlustes), hea korvpallur, laskur jne.

Harald Perten saabus vabasse maailma ühel viimasest kalapaadist, mis teel avariseis sattu ja mille reisijad üks saksa laev päästis. Saksaamalt saabus ta oma varem Rootsi pääsenud abikaasa Hella, n.n. Schönberg ja väikese poja juurde 1945 veebruaris. Ta alustas tegevust samal ajal ka pressifotograafina tootkordse STE toimetuses ning tema re-

Austamisaktus Stockholmis: Kostku me kõikide tervitused Marie Underile Mälarimäele!

Kirjanik Karl Ristikivi kõneles Marie Underi tähendusest eesti rahvale ja eesti vaimsusele. (Foto Lepper).

Stockholmi eestlaskonnna pidulik aktus Marie Underi 90-nda sünnipäeva (27. märtsil) pühitsemiseks toimus laupäeval, 31. märtsil Medborgarhuseti suures saalis. Selle korraldasid ühiselt Välismaine Eesti Kirjanike Liit ja Eesti Kultuuri Koondis. Õieti oli see Stockholmis eestlaskonnale teistkordseks kokkutulemiseks Marie Underi austamiseks ja suure

Kalju Lepik oma traditsioonilisel lakoonilise avasõnaga oskas ka seekord anda kokkutulemisele sobiva avatähti ja tavabalt tõlgendada koostööbija teemal. Ta ütles: lugupeetav Marie Under, lugupeetav Artur Adson. Kostku tänase kõrge päeva avalauseks lausutud sõnad Mälarimäele, viigu nad kaasa me südamesoojuse soojad soovid juubilarile ja ta elukaaslele. Kallid kaaspagulaad, avan Marie Underi austamise aktuse sõnadega Raamatute Raamatust —

Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalale!

Aktuse muusikalised ettekanded al-

Harald Perten

gisteeritud on suur osa paguluse ajalugu.

Ka filmis, sest selle harrastuse viis ta algaastatel peaaegu professionaalselt tasemele.

Harald Perteni rakendus ka selliskondlikus töös ühenduses ühe oma suure "hobiga" — tennisepordiga, OLES m.h. Stockholmis eesti tennisklubi ja kaunagaegne esimees. Juba Tartu ülikoolilõpetajast peale on ta liitunud korp. Vironiaga.

Sõbrad Rootsis, teistes maades ja kindlasti ka kodumaal, saavad oma tervitused juubilarile "Mustade Maale", soovides endist energiat, edu ja tervist.

KLA

gasid paari minoorse tundelaadiga lauluga, loodud Marie Underi tekstidele. Helvi Klement (sopran) esitas Tiho Pätsi "Süüvöö" (kogust "Eelõit-seng") ja Eduard Oja "Valge värav" (kogust "Sonetid"), tuues meile lähedale nii laulejate kui ka helilooja intensiooni. Klaveril Harri Kiisk.

Aktuse kõne juubilarist pidas ta kolleeg Kirjanik Karl Ristikivi, juhtides meile tähelepanu kõigepealt töösajale, et Marie Underi looming on nii rikkalik ja ulatuslik ning lühitud, et ta oma ettekande ajalises piirides vaevalt suudab midagi öelda, mis poleks kõigile juba ammu tut-

Kui Ristikivi oli oma sisutüheda ettekande lõpetanud (rikkalikult varustatud näidetega poetis, loomingust ja vihjetega — maailmakirjanduses), võisime kuulajateks öelda, et ta oli meile siiski suutnud avastada uusi tahke Marie Underi loomingu tõlgendamisel, toonud me keelde mitte ainult oma, Ristikivi-Underi, vaid ka meie kõigi Underi, rahvuspoedi Marie Underi — meid ühendav, valgustav ja soojendav jõud nihaisti meie teadvuses kui meie südames.

Oma luuletaja teekonnal on Marie Underi laulnud meile nii rõõmsat kui murest, omaks võttes Saalomoni tarkussõnad: "Hääl päeval olgu sul hää meil ja kurjal päeval jää vaita — jumal on ka selle teise kõva teinud." Mitte maapuga ei ole meie suurim õnnetus, väitis Karl Ristikivi oma kõnes, vaid kõik see, mis meid sila on sundinud — lai maailm meie ümber, mis nagu palviku otsib lahendusi ja päästmist. Marie Underi enam kui viiskümne aastat tagasi lausutud hüüatus:

"Oh Issand tule alla, inimeseks saal
Liig kõrgelt juhid meid. . ."

kõlab põletavalt aktuaalselt ka tänapäeva inimesele. Rõõmustava sõnumina kultuurisõpradele võime mainida, et Ristikivi kõne ilmub in extenso "Tulimullas".

Järgnevalt esitas Jaan Seim (lõõts) hea toimetulemisega kolm Heino Eller'i vahelduvat meeloludega, põhiloomuselt tüürikselt hingestatud looduspilti — orus, jõel, aasal. Klaverisaa-de Harri Kiiskil.

Elo Rahn kandis ette suure ilmeku-

juubelisünnipäeva taustal: kuu algul, 10 märtsil Rootsi Eestlaste Esinduse poolt korraldatud aktusel tehti teatavaks, et Rootsi Eestlaste Esinduse 1973. aasta kultuuriauhind kr. 3000:— on zhürii üksmeelse otsusega määratud Marie Underile. Laureadi loomingust, ta elufilosoofia ja maailmakäsitlusest kõneles sellel aktusel Bernard Kangro.

segas ja autori intensiooni tabavalt kaks pikemat Marie Underi luuletust: "Rahemik — Mets" (kogust "Rõõm ühest ilusast päevast") ja "Sõit hommikusse" (kogust "Lageda taeva alla"). Juba nende päheõppimine on suur tükk tööd ja vaevapõlgamist ning palade meeleoluline vaheldus, tunnete väljendusrikkus ning piltliku ülemisviisi ootamatud käänakud tingivad aegavõttu ettevalmistust, mida tšunga ära määrgime.

Kahjuks oli lavasadeleides puhuti midagi, mis tekitas häirivat kaaskõla ja tekitas hääle voolavat kandvust saali.

Melodeklamatsioon on ala, mis meil kahjuks luidagi unustuses on langenud. Peaksime seda enam viljelema — heas ja ilmekas teostuses on see harrastust vääriv kunstiline. Tänuvärselt püüdis Salme Purre (muusika) ja Epp Lohk-Sundström (tekst) seda lünka nüüd täita, esitades Marie Underi luuletuse "Käik tultuuses" (kogust "Kivi sõdamel").

Kahjuks ei saanud me seekord täit rahuldust. Salme Purre esitas puhuti head tehnilist teostust teksti rütmiliste ja meeleoluliste niansside muusikalisel tõlgendamisel, kuid saade oli sageli nii tuvev, et kättis Epp Lohki sõnad, kelle hää üldiselt ei ole jõulisele kande. Talle sobiks enam tüüriks meeleolu kandeval pala, "Käik tultuuses" tingib jõulist hää.

Muide, on huvitav märkida, et sellel aastakümnele eest kirjutatud luuletuses on Marie Underi tahtmatult puudutanud teemat, mis kaasaajal viib mõttes lootsungile "Hoia loodus puhas!". Poetess ütleb mere kaldal seistes:

"Temal rõõmgi pahutseda,
endast jääned vahutseda,
kõntsa, roikaid, pudeleid,
kassirapeld, koeraluid."

Juubilar ja ta elukaaslane olid teraviljel põhjustel takistatud oma võtma juubeliaktusest (nagu REE aktusestki kultuuriauhinna üle andmisel). Marie Underi tervitused aktusekülalistele vahendas nii nüüd kui tookordki ta lähedane naaber, sõber ja kolleeg, Välismaise Eesti Kirjanike Liidu esimees August Mäik. Ta võrdles poetessi loomingut imeväärse puuga, mille inimlik lähedus, sügav tšunnessuslik ja ainalaadne vaimusa-

ra on saanud eesti rahva üheks rikkuseks ja vaimuvaraks.

August Mäiku ettepanekul koosoli-jaid saatsid poetessile tervist, head oieku ja rohkesti sõbralikke elupäevi. Meie kinnitasime seda püsti tšuntes kestva aplausiga.

Järgnevalt deklameeris Kristiina Aunver kaks Marie Underi luuletust — "Kevade laulu" kogust "Eelõit-seng" ja "Noorte laulu" kogust "Pärisosa". Ta kogemused näitlejana ja sõnakunstnikuna ei ole veel suured, kuid ta jõuline häälematerjal ja püüdlid hooli lubab hellitada hääli loolusi. Meid haaras eriti "Noorte laulu" oma optimistliku eiridõnnuga ja teotatõega. Esimisel kiirusel Kristiina Aunver rahvarõivaid, mis sobis aktuse pidulikkusega ja üldise meeleoluga.

Aktuse lõppsõna lausis Eesti Kultuuri Koondis esimees Leonid Laid, tänades esinejaid ja publikut. Ta mainis ka, et juubilarile on tulnud rohkesti telegramme ja õnnituskirju, millest ta paar ette luges. Tähelepanu äratas Los Angelesi eestlaskonnas kaunis tervituslaadit USA-st — ehisnahka köidetud auaadress enam kui saja õnnitleja allkirjaga.

Medborgarhuseti saal ei olnud aktusekülalistest täidetud mitte just viimase kohani — vabu kohti võis näha üsna ohtralt. Ja "Marie Underi Eluramat", mis pidi ilmuma seoses peetasi 90-nda sünnipäevaga, ei ole seni päevavalgust näinud.

Nagu kuulda on see teos tšõ käigus materjal rohkusest nii paisunud, et kavandatud 250-leheküljelise ühe kõite asemel ilmub see rikkalikult illustreerituna kahes köites, kokku üle 500 lehekülje.

ED. REINING

Kesknõukogu Euroopa-büroo kokkutulekult

Esindajad ja külalised Lüneburgis. Istuvad vasakult pr. Dillie-Lindre, V. Pärtel, H. Veide, seisavad vasakult J. Raane, H. Jakoby, J. Västriik, publitsist Thomson, A. Joonson, J. Merevili, kol. Rebane, E. Leyden, G. Buschmann, pr. Belinfante, E. Risenberg, A. Pae, J. Kase ja A. Grünbaum.

GEISLINGEN (EPL) — Seoses Lüneburgis Ostakademie ruumes toimunud Balti Kongressiga toimus seal ka 23. märtsil Ülemaailmase Eesti Kesknõukogu Euroopa Büroo Nõuandva Kogu kokkutulek, mille kokkukutsujaks oli Euroopa Büroo juhataja kol. A. Rebane. Kokkutulekule saabus USA-st ka Ü.E.K. Täiskogu ja Eesti Rahvuskomitee USA-s Esinduskogu liige G. Buschmann, kes elas põgenikelaagrite aegu Saksamaal ja oli Münchenis sealse rahvuskonföderatsiooni esimeheks ning EÜSL-i Esinduskogu ja Keskkomitee liikmeks.

Kokkutulekust võtsid Euroopa maade esindajana osa A. Pae — Rootsi, V. Pärtel — Inglismaa, J. Västriik ja A. Joonson — Saksamaa, J. Merevili — Taani, pr. V. Belinfante — Hollandi, pr. L. Dillie-Lindre — Belgia ja pr. H. Veide — Prantsusmaa. Viimase maa esindaja osavõtt oli seekord esmakordne. Edasi võitis kokkutulekust osa nagu ilgel eelmisel aastal Saksamaa eestlaste huvid kaitsja Saksas Liiduvalitsuse juures E. Reisenberg. Kokkutulekul viibis lühemal aega veel saatkonnabüroo A. Koern — Taanist.

Kokkutuleku avas ja seda juhatas kol. A. Rebane, kes tervitas koosilijaid Euroopa Büroo nimel. Protokolli jaoks viit pr. L. Dillie-Lindre.

Ülevaate poliitilisest olukorrast esitas E. Reisenberg, kuna REE BÜROO juhataja A. Pae rääkis meie seisukohalt Euroopa julgeolekukonverentsist ning tähelepanekuid ja

muljeid selle eelkonverentsilt Helsingist, kus ta vaatlejana osa ajast viibis. Viimasena kõneles Ü.E. Kesknõukogu sihtidest ja eesmärkidest G. Buschmann.

Kõikidele ettekannetele järgnesid väga elavad läbirääkimised. Kuna hommikupooltel ei suudetud kõiki küsimusi ja seda peamiselt just tulevase töökava osa tehtavaid ettepanekuid põhjalikult läbi arutada, siis jätkus nõupidamine hilisõhtul peale Balti Seltsi poolt Balti Kongressi raames ettenähtud leongid, milledest kõik maade esindajad samuti osa võtsid.

Järgmise Ülemaailmse Eesti Päevade osas võeti vastu ettepanek, et need toimuks Euroopas ja nimelt Rootsis.

Kokkutulek toimus väga üksmeelses vaimus ja see lõppes kol. Rebane lõppsõna ja hünniga.

Toronto austas Marie Underit

TORONTO (EPL) — On pühapäev ja 25. märts. Torontolased kogenevad Eesti Majja Eesti Kultuurikogu Kanadas kutsel, et Kontsert-aktuse vormis tähistada Marie Underi üheksakümmendat sünnipäeva. Neid on enam kui kaheksa viiskümmend, kes on tulnud austama kõrge-alist poetessi — ja see on Toronto kohta nagu liiga väike arv.

Ometi on siinne Eesti Maja saal üsna meeldiv ja kodune: seinad on saanud sammatrohisele ja pehme riidekatte, valgustus on sujuvalt valgustanud piki seinu ja draperiidist rahustavalt näitleva ümbruse. Ühel seinal on korraldatud väike väljapanek kunstiteoseid, mis on loodud Marie Underi luule ainetel ja teisel on laudadel raamatuid ja muid trükiseid, ning fotosid ja raamatulehekülgi.

See näitus pole mitte põhjalik ega süstemaatiline, kuid küllalane üheks õhtuks ja sarnalikult üles seadud.

Ma tahaksin siiski alustada juba kella kaheistkümnega, sest seeki kellaajaks oodati kohale õhtu peakooleja dr. Aleksander Aspelit, kes on praegu progu professoriks Iowa ülikoolis. Tema vastuvõttuks oli korraldatud lõuna Urve ja Ergo Karuksite kodus, millest osa võtsid veel EKK abiesimees Jaan Olvet ja Eda ning Jüri Sepad.

Ma kohtasin Aleksander Aspelit esimest korda — ta on keskmist kasvut, mõeldukate ja elegantsete liigutustega ja ta pisut tormakad juuksete kipuvad halliks tõmbuma. Ta kuulab tähelepanelikult, noogutab nõusolevalt peaga aga kui ta on lõpetanud oma pehme muigase saatel esitelt vastuse, siis taipab, et ta pole celnenuga põrmugi nõus olnud.

Ta kurdab, et pole enam kui mitu aastat eesti keelt kõneleda saanud — ta naine on prantslanna ja kolme luulekogu autor ja tõlkinud Marie Underit prantsuse keelde, aga tuleb tunnustada, et ta pole ka ühtegi sõna eesti keelt üldse ei oska. Urve ja Ergo Karuksid ei olnud ka kohal, sest nad olid juba väljaspool riiki.

Urve Karuks pakub huvitava liha-toidu riisi ja salatiga ja ungari veiniga ja siis pannakse Aleksander Aspel mõneks tunniks magama, sest ta on saanud eelmisel ööl puhata ainult kolm tundi.

Kell viis on ta jälle värske ja valmis sõitma Eesti Majja — Ergo Karuks vabandab oma porise auto pärast, aga me ei hooli sest, kuna teisedki autod Don Valley Highwayl pole nii väga puhtad. Aspel siirdub deklamaatorina nõupidama ja me teisel jääme näitust ning publikut vaatlema.

Raamatute juures seisatasid tunnis-ta Urve Karuks mulle saladuse katte all, et temal on üks Marie Underi esiktrükk, ja et see on saadud varguse teel, st. keegi on kellegi käest varastanud ja temale kinkinud. Ma leian, et on väga tore selline juhus — kunstiteose varastamine on kindlalt tõend tema väärtuse kohta.

Publiku hulgas märkan vähemalt veerandi kaheksakümneid ja nooremalt ning see on kõike Toronto ürituste omapäraks, et noored võtavad neist osa. Avasõnad ütles Jaan Olvet — lühidalt ja selgelt ja energiliselt — vähemalt algus on hea.

Kavalehel näen, et muusikalises osas esinevad lauljannad Helmi Betlem ja Erika Veskimies Charles Kiperi saatel, ja deklameerivad Lydia Vohu ning Valve Andre. Ma ei tunne muusikast ega oska laulude kohta midagi ütelda, aga siinne deklamatsiooni kinnitamine poolst "väliseestlane".

Märtsikuu peetud võistlustel Tbilisi spordipalees floppis Vello Lumi 2.13, mis andis talle rahvusvahelises konkurentsis jagatud teise koha. Kõrgusest 2.16 jalg tal esimesel katsel õige pisut puudu. Lait kukkus alla alles siis, kui Lumi oli juba lahkunud maandumiskastist. Tarmaku parim tulemus tänavu on 2.20.

siioni-stiil on küll teistmoodi kui mujal: tekst muutub nii emotsionaalseks, et seda kohati enam ei kuulagi ja luuletus tervikuna jääb mõistmatuks.

Ja mida räägib siis Aleksander Aspel? Ta teemaks on "Marie Underi luule olemus" — ja juba esimeste lausete järele tuleb ilmsiks tema väljendusviisi nõtkus ja mõttekäikude elegants — tema vaimne kujunemine on ilmselt toimunud hoopis teises kultuurilises õhkkonnas ja ta lähenenud Marie Underi elutööle kui humanistlik filosoof ja kirjandusteadlane.

Kui kaua on Marie Under luuletanud? Seitsekümmend aastat. Kas saab selle aja jooksul midagi inimliku mõistmatuks jääda, mingi inimliku kogemus üle-elamata, mingi rõõm rõõmustamata või mingi valu kannatamata jääda? Ma kuulan Aspelit lauseid ja mõtlen Marie Underi silmadele — kui nägin neid viimati olid nad täis elu, selgust ja rahu. Ta piik oli täis süra ja elust osasaamist.

Mulle meenub, et August Gailit kurtis oma kuuekümmendal sünnipäeval, et rahvas olla tõstnud ta pides-taale ja sinna üksinda jätanud. Kas juhtub nii kõikide suurte? Siit lähtub täna õhtul address Marie Underi-

Marie Underi austamisaktusel Torontos viibisid Endel Kõks, Urve Karuks ja Aleksander Aspel.

le kahesaja viieksime nimega — vähemalt need siin saavad osa Marie Underi sõnalooringu võlust pika eluea kestel.

Lõppsõnad EKK esimehelt Harry Pärkamalt olid rutiinikohased tänusõnad esinejatele, ja need oleks küll võinud asendatud mõne noore tudengi tulise laisuse või tervitusega auväärset poetessi addressil.

Vastuvõtt osalistele ja kitsamale ringile oli korraldatud Eda ja Jüri Sepa majas. Veiniklaas või kohvitass käes jagati muljeid kuulust. Ma tulen meelde et Marie Underist on maalitud ainult üks portree — toosama viimasel Triinu kaanel, Ants Laikma poolt, kui kaua kestab küll meie ühiskonna ettemõlematus ja inertsus? (EPL/EKS).

H. Rüdmi 50-aastane

Helmut Rüdmi

Torontos pühitses 8. aprillil oma 50. aastat sünnipäeva jutustaja Helmut Rüdmi.

Ta on sündinud Tallinnas, kus ka moodus kooliaeg, ja ta on õppinud Tallinna Põhikooli Kommertskoolis. Raskema elukooli tegi ta aga läbi Teise maailmasõja lahingutes, olles rindl viis aastat. Imekombel pääses ta siiski nendest hävitavatest olukordadest eluga ja siirdus koos perekonnaga üle Saksamaa ja Inglismaale 1950. aastal Kanadasse. Mõned aastad hiljem elas ta läbi uussündi kuulates vaimuliku raadiosaadet. See sündmus muutis täiesti tema elu suuna ja lühikesa aja pärast asus ta vaimulike tööle eesti rahva keskel, kus ta on tegev tänaseni.

Kuna just üks raadiosaade oli sellise muudatuse põhjuseks, on loomulik, et vaimulik raadiotöö on olnud eriti H. Rüdmi südames. "Üksusnime" vaimulikkuses raadiosaadetes Torontos ja seal piirkonnas on H. Rüdmi olnud peamiseks kõnelejaiks viimase 17 aasta vältel. Radio kaudu on tema kuulutus välja saadetud veel Austraalias, Vancouveris, Kalifornias, New Yorgis, Brasiilias ja samuti kaug-Idas asuva FEBC lühilaine saatkajana kaudu Nõukogude Liidu asuvatele saatkajadele.

Viimased kaks aastat on ta kõnele- nud suuremas osas "Hea Sõnumi" raadiosaadetes, mis kaks korda nädalas kostavad Euroopas ja seega ka kodu Eestis. Raadiosaadet on leidnud suurt tähelepanu ja tuhandet kuulavateid ning hulk kaasajalast on tulnud elavale usule.

H. Rüdmi kulest on ka ilmunud palju artikleid eestlaste vaimulikkuse ajakirjade veergudel. Samuti on

Läti laste joonistused Eesti Majas

Läti Kunsti Arendamise Ühing korraldas Stockholmis Eesti Majas oma järjekordest üritusena läti laste joonistuste näituse globaalses ulatuses ja mitmetes vanuseklassides.

USA - viiljapanekute hulgas oli üks tüdruk, kes juurde oli kirjutanud, et ta isa on eestlane ja ema lätlane (Lisa Kivirist). Näitusekorraldajad määrasid parimatele ergustuspreamiaid.

Välja olid pandud ka läti õlandi suvekooli "joonistusrüüd" — saad- lipikkused joonistuspaberi laste, kuhu osavõtjad igaküls olid midagi maalitud suve muljetest.

ta välja andnud mitmeid raamatuid, brošüüre ning "erve riide traktate". Õigusega võib öelda, et H. Rüdmi on kõige rohkem reisinud jutustaja eesti vaimulikkude hulgas. Alates 1961. aastast on ta oma misjonireiside rännanud krus korda ümber maailma, kuulutanud evangeeliumi paljudes Euroopa maades kümnel eri korral ja külastanud Türgima eestlaste neljal korral. Ringi reisides Rootsis on ta siin viibinud omale hulgalis- se sõprade pere.

Samuti on ta jutustanud eestlastele mitmel maal lõuna Ameerikas, Kanadas ja USA-s on ta külastanud peaaegu kõiki eestlaste keskusi. Evangeeliumi ja raadiotöö kõrval on ta palju aastaid töötanud Toronto Eesti Nelihipi koguduses abijutustajana. Alates 1972. a. juunist on Toronto Eesti Evangeelise Koguduse õnnista- tud H. Rüdmi koguduse vanema- maks.

Tema jutluste keskpunktiks on alati Jeesus Kristus ja Tema ristilua- stus. Ta usub Põha Vaimu tööse ja et Jumal on kõikvõimas ka praegu- sel moodsal ajal. H. Rüdmi kõrval on ustavalts seisinud abikaasa Endla, elukutselt kooliõpetaja, kes tihti on pidanud üksinda kasvatama abelu- paari nelja poega isa pikkade misjo- nireiside ajal.

H. Rüdmi juubelpäeval ühine- vad sajad ja tuhandet eestlast üle kogu maailma suureks õnnitlejate pe- rekks.

Me oleme tänuulikud, et ta on nii kartmatult välja astunud ristiusu igav- tesse tõdede kuulutamisel ja sellega teinud põhjapanevat tööd kristluse võidukäiguks ka eestlaste hulgas.

ALLAN LAUR

Saksa spionaazh saab rohkem raha

Lääne-Saksa kolmele spionaazhi-organisatsioonile on büdžetiaas- taks 1973 määratud tunduvalt roh- kem raha kui näiteks mõeldud aastal. Tänavu saavad luureasutus- ted 166,6 miljoni marka, mullu oli vastav summa 133,2 miljonit.

"Spiooni-büdzhetit" on seega suu- rendatud üle 20 protsendi ja Lääne- Saksamaal kiistakse, kas tegemist on üldiste palgatõusudega või hoopis luureteenistuse väljehitamisega.

Suurema osa rahast saab valitsuse luureteenistus Bundesnachrichten- dienst (BND) ehk 99,5 miljonit. BND sai mõeldud aastal 83,8 milj. Selle organisatsiooni peakorter asub Mün- chenis.

Kõhnis paiknev Verfassungsschutz saab 64,2 miljonit marka, mullune summa oli 48,1 milj.

Sõjaline valveteenistus, Militäris- cher Abschirmdienst (MAD) on võr- reldes eelmistega odav, saades "kõi- gest" 2,9 miljonit marka. MAD-i üle- sandeks on paljastada spionaazhi, mis on suunatud Lääne-Saksa riigi- kaitse vastu.

Lääne-Saksa toatnalne riigieelarve on 120 miljardit marka. Kahtlustatav- se, et spionaazhi- ja luureorganisat-

sioonid saavad veelgi rohkem raha mõnest teisest büdžeti-summast. Tegemist oleks seega salajase "letialu- se" tehinguga.

Bonni parlamendis on aga moodus- tatud eriline komisjon, kes peab täp- selt teadma kuidas kolmes luureorga- nisatsioonis raha kasutatakse. Ja mis otstarbeks. Komisjoni liikmed on ko- hustatud oma tööst täielikult vaiki- ma. (EPL/JA).

TARMAKULE JÄRELETULIA?

Hulk aastaid oli kõrgushüpe ala, mis ei tahtnud Eestis kuidagi vedu võtta. Mullu hakkas asi siiski juua paremuse poole nihkuma. 7 meest ületasid 2 meetrit, neist Vello Lumi Eesti rekordid tähistava 2.11 ja Allan Elerand noorterekordi 2.05. Jüri Tarmak elab teatavasti juba pikemat aega Leningradis ja on seega rekordid-

Pariisi eesti selts kolis ja vajab abi

PARIIS (EPL) — Kadunud saadik August Torma oli a. 1925 algatajaks Pariisi Eesti Seltsi loomisele, tookord eesmärgiga ühendada eestlasi ja koguda ning abistada sel ajal rohkelt arvatult Prantsusmaal õppivaid eesti üliõpilasi. Igal nädalal toimusid koosviibimised ühes kohvikus ja asutati raamatukogu, mis oli kättesaadav saatkonnas. Sõja ajal aga, pärast Eesti okupeerimist venelaste poolt, keelustati seltsi tegevus. Alles pärast sõda a. 1946 ühistasid Aleksander Aspel ja hr. Kalep seltsi tegevuse — algasid jälle kohtumised kohvikutes, kui esimees, kujur Karl Pehme a. 1948 leidis ruumid Rootsi-mijoni "hõlma all" saksa kiriku saalis.

Kuna kinnisvara a. 1953 sakslastele tagasi anti, tuli eestlastelgi välja kolida. Uued ruumid leiti rahvusvahelise YMCA juurest, kes võimaldas neid tasuta.

Kuid ka sealotas ebaõnn — rahvusvaheline YMCA lahkus ülesülemise ruumidest 1972 a lõpu lja tema hoole all asunud organisatsioonid.

Hokaliu elu

STOCKHOLM

Helmi Mäelo 75 a.

Laupäeval, 14. aprillil kell 16 toimub HELMI MÄELO sünnipäeva tähistamine Eesti Komitee ja Eesti Kultuuri Koonde ühisel korraldusel Eesti Majas.

Jubilarile antakse üle ühiskingitus. Kõik, kes soovivad sellest osa võtta, palutakse kummnid sisse maksta Eesti Kultuuri Koonde postilitsiosse Nr. 5 75 88 — 6, hiljemalt 6. aprilliks, märkides talongile "Helmi Mäelo juubel".

Sünnipäeva koosviibimine toimub ühisel kohvilauas, kuhu palutakse soovijail end registreerida tel. 11 31 16 hiljemalt 10. aprilliks. Osavõtu tasu Kr. 13,- võib tasuda koha pealt.

ESKILSTUNA

Juhanson sekileb

Pühapäeval, 8. apr. kl. 14 avaneb Eskilstuna ja selle ümbruskonna eestlastel võimalus näha ja kuulda Arby kooli ruumes Ilmar Talve näidendi "Juhanson reidid Soomes". Dramatiseering ja lavastus Lensi Römmmer, lavakujundus Ao Vaks, kaastegevad enamus teatri meesnäitlejad. Ainulaadne võimalus kohata "soomepois- si" ni rindel kui rindelähedases tagalas.

NORRKPÖPING

Teatritendused

Laupäeval, 7. apr. kl. 19 toimub Flickskola aulast Stockholmist Eesti Teatri külastatav Ilmar Talve samanimelise teose järele dramatiseeritud näidendina "Juhanson reidid Soomes". Lavastus Lensi Römmmer, lavakujundus Ao Vaks, kaastegevad peaegu kõik teatri meesnäitlejad. Teater loodab pakkuva omapärase, huvitava ja kauaks meelde jääva õhtu.

GÖTEBORG

Narva Spordiklubi pidu

Üle lootuste läinud tegevushooaeg lõpeb traditsioonilise peoga. See leiab aset Eesti Majas, Drottningat. 27. laupäeval, 14. aprillil algusega kl. 20. Sisepääs on nagu alati 10,-, mille sisse on arvestatud suupistid, võimalused jalakeerutuseks moodsa disko-teekmussika saatel ja muudugi võimalus eesti noorte hulgas viibida. Juhatus ütleb kõigile tergetulemast.

STOCKHOLM

Oberrammargau mängud

Oberrammargau kannatusmängude loeng koos filminäitamise, mis pidi toimuma 8. aprillil Medborgarskolan ruumides, jääb ära Aarne Viisimaa haiguse tõttu.

STOCKHOLM

Arhiivikülastus

Laupäeval, 14. aprillil kell 14 korraldab Eesti Sotsialistliku Partei Välimaa Koonde koos loo näitortega õppekogu töölisküsimise arhiivi (Arbetrörelsen Arkiv), Upplandsgatan 4 Madri Kurdve juhatusel. Kõik huvitatud on teretulemast!

Heldur Alver 50-aastane

Heldur Alver

Aeg kaob ja see noorpõlv, kes põgenikena saanud paguluses, on jõudmas kuldsele keskikale. Nii tähistab 8. aprillil Hässelholmis veterinaärarst Heldur Alver oma 50. aasta sünnipäeva. Oma tööliskonnale kõrvale on ta olnud aktiivselt tegev nii eesti kui ka kohalikus rootsi seltskonnas.

Heldur Alver sündis Tartus Viru-Nigula koguduse õpetaja perekonnas ja lõpetas siin Hugo Treffneri gümnaasiumi 1914. a. Algas edasiõppimist Tartu ülikooli loomearstiteaduskonnas ja jätkas sõjajärel Tõttu sõda Berliini ülikoolis ja Hannoveri veterinaärakadeemias Saksamaal, mille lõpetas 1951. a. loomaarsti diplomiga. 1943. a. veel kodumaa olles mobiliseeriti ta sõjaväkke ja määrati Eesti Leegioni koosseisu, olles rindeli Neve- li all. Sõja lõppedes oli ta Hannoveri põgenikelaagri eesti rahvusgrupi vanemaks ja Hannoveri eesti üliõpilaskonna esimeheks.

Asudes Rootsis sai rakenduse oma erialal Saksas, lõpetades vastavalt erikursuse. On praegu riigiteenistuses ja määratud Riikliku Toitaineteadus (Statens Livsmedelsverk) poolt Kristianstadi linnas asuva KBS-i tapamaja järelevalve esimeheks veterinaärarstiks. Omab oma villa Hässelholmis. Alates 1964. a. on ta Hässelholmis linna Maleklubis esimeheks ja Põhja-Skåne Maleklubis abiesimeheks. Kuulub Odd Fellowsi Ordu liikmeskonda. Teotdes rootsi Moderaadide erakonnas, kus valitud selle linna osakonna revisoriks, on ta sama erakonna esindajana Hässelholmis linna Tervishoiukomitee (Hälsö- värdsnämnd) liikmeks ja 1969-72 a. selle abiesimeheks.

Osavõttes samal ajal eesti ühiskonnategevusest oli ta valitud Rootsi Eestlaste Esinduse 1. ja järgnevatel esinduskogudele. Kuulunud siin Kodumaaküsimuste komisjoni ja Rahvuslikku Parempoolsele rühma. Ta on kaasa eesti Loomaarstide Seltsis. Samuti on ta aastaid Lundi Põl- luseste Kogu liige ja selle revisio- ni komisjoni, olles valitud ka EPK Rootsi Esinduse laendatud juhatusse koosseisu. Aga eriliseks südamelehe- daseks harrastusteks on tal kirjamar- kide, eriti aga eesti kirjamarkide kogumine. Ta on kirjutanud rea artik- leid ajakirjas "Eesti Filatelist" ja saanud Rootsi üleriigilisel kirjamar- kide näitusel Borås'is pronksmedali eesti kirjamarkide kogu eest. Akadeemilisel kuulub, nagu ta kadunud isagi, Korpi Fraternitas Estica välisliiskon- da, mille koosseisu osavõtnud EKI- i Lõuna-Rootsi Koonde tegevusest.

Oma rohkearvulises sõprade, amet- vendade ja heade tuttavate ringis on Heldur alati oodatud seltsiliseks oma mõnusa humorii, aumeheliku kiitu- mise ja sooja sidamega. Antagu Sul- le jaksu ja energiat järgmise vlie- kümne ületamiseks!

OSVALD VIIRSOO

Leinateateid

Haapsalus suri 23.märtsil Johanna Sleet, sünd. 2. jaanuaril 1902 Haapsa- lus.

Ühendriikides suri 20.märtsil Epu Senkel.

Draama Ida-Saksas pagevate venelastega

Ida-Saksamaal toimus möödunud nädala alguses suurem klaperjahi kohtole vene sõdurite. Punaarmee- kaitsele olid Ohdrufuri nimelises asu- las omavoliliselt võtnud oma kätte ühe soomusauto, millega alustati sõitu Lääne-Saksa piiri suunas. Pole mingit kahtlust, et sõduritel oli kavas põgeneda Eestile.

Seda sellepärast, et kõigepealt tulis- tasid soomusauto võtnud vene sõdu- rid surmiks kolm punaarmee sõjaväe- politseid, kes püüdsid neid peatada. Erfurti läheduses astus vahele üks DDR-i sõjaväepolitsei, kes samuti maha lasti. Ja sõit läks edasi Lääne- Saksa piiri poole.

Igal juhul vallandas vahejuhtum alarmiselduudis suuremas skaalas. Tarnisliiklust kontrolliti erakord- selt põhjalikult nii vene kui ka DDR-i sõjaväepolitsete poolt.

Autojuhtidele tehti korraldus, et nad ühegi tingimuse ei tohi peale võtta "hääletajaid", see tähendab pidada sõitjaid, ja juhtidel keelati, kas nad on näinud sõdureid, kelle käitumist ühel või teisel viisil võis pidada ebatavaliseks.

Põgenemisaktsiooni peetakse üldi- selt desperaatseks ettevõtteks, mis

juba algusest peale oli määratud ebaõnnestumisele. Ohdrdorf arutab ni- metl 60 km kaugusel piirist ja see on absoluutselt liiga kauge vahemaa. Kui põgenemine kiire avastatakse, pole võimalik piiri ületada isegi tan- kiga, kuna kontroll on niivõrd tihe ja põhjalik.

Aktuaalses piirkonnas olnud küm- mas manööverd, kuid Ohdrdorf lä- hedal paiknevad alaliselt tugevad pu- naarmee üksused. Tegenist on seega baaspiirkonnaga.

Tõenäoliselt on vähemalt üks põge- nejast surma saanud. Nimelt jutus- tas üks Herleshausen kontrollpunktist saanud autojuht, et ta oli autost- raada ääres näinud rohkesti sõdu- reid.

Need olid seisnud ühe küljeli läi- nud ja põleva soomusauto ümber. Sa- mas oli lamanud ka üks vene sõdur, näiliselt meeleamärkusest või surmud.

Ida-Saksa ametlikud allikad väit- vad täielikult. Kuid kõik Berliini ja Lääne-Saksa vahelised transiitreis- jad jutustasid, et aktuaalsel ajal oli valve autostraadadel äärmiselt tugev. Peale selle oli märgata, et autostid kontrollivad sõjaväelased olid üm- närvilised. (EPL/JA).

KAHEST LAHKUNUST

William Lindström oli üks vähe- seid selliseid eestlasi, kelle tegevuse- latus ületas tema isiku silmapaistvu- se. Pensionäri põlve astudes võttis ta enda õlgadele raske ja tänuvähese koorma: ta asus kirjastama prof. Ju- han Aviku "Eesti muusika ajalugu", rakendas selle kapitaliteose väl- jaandmiseks enda isiklikult panused, kutsus selleks kaasa ka veel sõpru ja tuttavaid ja pidi lõpuks, kui teo- sed olid trükitud ja oli vaja ostjaid, kogema, kui võrd raske on majandus- likult haljale oksale jõudnud eestlas- konnale vabas maailmas müüda üht väärteost.

Sellest nähtest väljudes ei või ees- lasi küll mingiks "laulurahvaks" ja muusikaarmastajaks pida. William Lindström elas üle mitmeid kibistu- misi ja võiks arvata, et ta enda elu- bilansi mõlemal pooli võrreldes end- linges rahuldumise poole kandma mõndagi kurvastavast sellest, millega ta oli arvanud eesti kultuuri ja rah- vust teenida võivat.

Kuid üks on kindel: ilma William Lindströmi panuseta oleks "Eesti muusika ajalugu" jäänud ilmutata.

Need, kes teavad, missuguse ras- kustega selliste suurte teoste väl- jaandmine, trükkitoimetamine ja tu- rustamine on seotud, tunnevad tõstis leina ja mõtlevad imetlusega mehele, kes lahkus sellest tänamatuist maail- mast suure heategude koormaga.

Esimene Maailmasõja teisel, 1915 aastal kogunes äsjaavalminud Tallin- na IX algkooli majja Vabriku täna- vas kihav hulk paljudest rahvestest jõe alla alustamaks kooliskäiku. Kooli- juhatajaks oli määratud tuntud kooli- mees Peeter Talts, selleaegse Tallin- na linnapea Jaan Poska õemees.

Eestlased õppisid eraldi klassides ja lahus venelastest, kellega vahel rahvuslike vahetokordade selgitami- seks löime rihmalahinguid. Klassid olid suured — klassis, milles allakir- jutatu alustas kirjatarkuse uurimist, oli 46 poissi, nende hulgas ka Osvald Lepp, kelle põrmule 10. märtsil Hä- gersteni Ilmutuse kirikus prost R. Koolmeistri poolt jälle-mullaks-sa- mist kuulutati.

Meie klassis oli ka keegi Pescheli- nimeline poiss — ta vend oli meist laaks klassi eespool — kelle täditu- rest Soraya Ifslandistari hiljem sai Pärsia keisrinna. Hilisemas elus jat- kus poistest igale poole ja Osvald Lepp sai meremees.

Ta oli "lahtise peaga" poiss, reh- kendus läks tal hästi ja kümme ka- sku viie peatükiga oli tal juba kodus selgeks õpitud, ja oli ka siis päris loomulik, et Osvald Lepp oli klassi parim õpilane, kellel olid kõigi "viied". Ta oli jutukas ja elav ja kõ- neles ilusast saaremaa-murrakut kõigi "ningide" ja "älgeda", kuna ta oli saarlane ja Kuressaare sündinud. 1917 a. võttis vene merevägi kooli-

maja enda kasutusse, revolutsioon la- hus eestlased, keda enam ei karis- tatud emakeele kõnelemise eest nur- ka panekuga, venelastest, ja poisid läksid laiali muudesse koolidesse. Ka Osvald Lepp kadus aastateks silma- piirilt ja meie leidsime teineteist jäl- le Rootsis.

Virga ja tööka meheena sai ta siingi endale jalad alla ja oli enda tööandjate poolt lugupeetud. Kui ta pärast pensionile minekut Stokholmi asus, et leksakäitajana enda pojale ja selle perele lähemal olla, puutusime sageli kokku ja meenutasime endi esimesi kooliaastaid ja klassivende, kellest veel vaid kümnekonna elu- käiku suutime märgistada.

Ühel juhul jututas Oss ka sellest, kuidas ta suure põgenemise ajal 1944 a. sügisel ühe vedurilaeva- täie põge- nikke oli Rootsi toonud. Ta kõneles sellest nii, nagu kuulunuks see kõik ühe vedurilaeva mehaaniku igapäeva- se töö rutini. Ometi peitus selle teo taga enim kui paarikümne inimese saatust, — ja ka oli otsad rootsi kaile kinnitas, võis ta tunda suurt rahul- dust ühest kordalainud teekonnast vabadusse mille eest talie — taganijä- rele — nii paljudempoolt tänuiluk- olid. Oss läks hauda paljude hea- tegudega.

Sellesse suurde klassiruumi, mis kord sumises ja kihises, on vanuse videtükki jäänud "järele istuma" vaid mõni kortsundpalgeline ja hõbe- päine poiss ...

JÜRI REMMELGAS.

Liikumisi läbi raudeesriide

Okupeeritud kodumaa teateli vii- bis Rootsis õe juures Salme Mägi, Amerikas sugulase juures Aet Part, Kanadas venna juures Maria Toomsa- lu ja Ungaris tütre juures Maria Ast.

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPIIRKOND EESTI SKAUTLIKE NOORTELE

Idamaiseid tantsijaid "Saalomoni naistest", tantsud oli sedanud Kai Kääril.

Elu päikesepoolelt Iselaadne memuaarteos

Oskar Kerson: "Rada otsides", London 1972 a, autori kirjastus, 242 lk, hind kr. 15.-.

Eesti memuaarkirjandus rikastus mõeldud aastal ühe iselaadse teose võrra: meile omariikluseaegne tööstur ja majandusmees, rahvusvaheliselt tuntud Eesti tööstuse "Eesti Kunstiserve" asutaja ja juht vahepeal ka diplomaatilises teenistuses, Oskar Kerson on enda elamused ja mälestused kirja pannud teosesse "Rada otsides".

See memuaarteos erineb väga palju teistest selle ala teostest ja sellepärast pole ka vajadust kirjandusriitiliselt selle teose vooresse ja ebaühtlusele registreerimisele asuda. Selle teoses jutustab autor, Sangaste Laatre külakõrtsmiku poeg, milliste raskuste ja millise õnne ja kordamiskatega tal on olnud elus tegemist, kuidas kulges hariduskäik, kuidas elasid, õppisid ja lõpetasid Eesti tudengid-võimekused, kes olid enne Eestist Maailmasõda Riia Politehnikas Instituudis tehnilisi oskusi õppinud.

Sellesse perioodi langes ka O. Ktutvuse Poliitihnilise Instituudi rektori v. Kriemeri (raamatus kahjuks Kriemeri) perekonnaga. Ühel puhul mängis O.K. kaasa ka ühevaatustliku studentikoosseis komöödiaga, kus ta partneriks oli rektori tütar, praeguse Rootsi peaministri Olof Palme ema.

Eluevusega jutustatud mõeldud Eestimene Maailmasõda, mille kestel O.K. omandas ohvitseri õlakud ja abiellus oma "Tajajana, kellest ta jutustab suure soojuse, kiindumuse ja avalusega. Märtsi-revolutsiooni ja enamlaste 1917. a oktoobri-võimuharangu elab ta üle noorikuna Türgistanis, kust jõuab kodumaale opteerumise korras alles 1920 a.

Oskar Kersonil on elavalt intellekti, biget olundi hindamise võimet, julget pealehakkamist ja muid irimehelikke hinnatavaid omadusi. Tal on oskusi ja eeldusi äärmisest ja kohtlemisest, ta sobitab häid tutvusi, tehes nendega algust juba Eesti Moskva saatkonnas, kus ta rida aastaid töötas kaubandusliku atasekora.

Ajalohetumini raamidest pole võimalik kogu O.K. elukäiku kirjeldada. Ta on üks neid vähesi inimesi, kellel elu suures osas kõik on õnnestunud, kellel on olnud õnne ja kes on olnud ka väga õnnelik. Tal on olnud seltskonnas silmapaistev positsioon, ta on lävinud meie riigi-, poliitilise ja majandusliku tippmeestega ja

Kreeka peakonsulina ka diplomaatkonnaga.

O.K. oli kodumaal rikas inimene, kes võis endale palju lubada ja ka paguluses elades ja viimastel kümnetel liirimaal elades ja tegutsedes on ta äärmiselt ettevõtlikult inimese väsimatusega end jälle majanduslikult kindlustanud.

Meenuvad ühe teise suure majandusmehe, Tartu advokaadi Oskar Rütli mälestused. O.R. tõus vaesest Tartumaa rentniku pojast Eesti rikakaimaks meheks ei kulgenud nii sujuvalt, kui O.K. oma ja O. Rütli ei kirjeldata lähemalt, kuidas ta enda rikuse saavutas. O. Kerson on avalam ja ta jutustab paljustki varjatult, tuues enda perekondlike vastuvõtude meenutusi jne, ja meil on selle kaudu võimalus ka Kersonite salongi astuda nende pidulikel sündmustel.

Meie memuaarteosel on mitmekesisuse märkides on O. Kerson tänuväärse teoga hakkama saanud: nüüd on meil väikesed ülevaated ka sellest, kuidas elati majanduse tippudes. Autor on enda teose ise kirjastanud — ka trükitihedusest on teos õnnestunud (p. T. Kersoni portree on isegi mitme värvitruki!).

Esihobu ka vähemaid eksimusi ja vigu (jurta on nomaadide telk-elamu), kuid need ei sega üldmuljet. Kes sellelaadset kirjandust on huvitatud või soovib teost omandada, võib seda tellida. Rootsis Eesti Kultuurikoosseis Stockholmis, Walling. 32. Eesti Majas. Autor selle raamatu müügiga kasu ei taotle, vaid müügist saadav raha kantakse üle mõnele Eesti raamatukogule.

JÜRI REMMELGAS

Lühiteated Ameerikast

● Nixon'i tagasisalvimise komitee maksis kolmele suuremale rahalisele toetajale tagasi nende poolt valimiskampaania kuludeks antud raha kogusummas 655.000 dollarit. Nimelt on hiljem selgunud, et mõni rahaandja lootis selle eest saada soodustusi.

● Kaitseministeeriumi telas, et sõdurid, kes Vietnamis rindel väejuurks su liinid, vaenlase kätte langenud, aastaid sõjavangis olnud ja nüüd vabaks lastud, et anda USA-s kohut alla väejuurks pärast, sest mitmed aastaid kestnud sõjavangis olek on isegi olnud küllaldane karistus.

Arvo Mägi näidend Kanada lavastuses

TORONTO (EPL) — Toronto esiti publikul oli mõeldud laupäeval võimalus näha Eesti algupärast Eesti audentooriumis, kuhu kogunes umbes tuhandepäine publik. Eesti Rahvusteater esitas Arvo Mägi komöödia "Saalomoni naistest," mis Stockholmis oli esietenduse paar aastat tagasi.

Kuna torontolaste "Eesti Rahvusteater Kanadas" enam kui aastapäevad tagasi jagunes kahte gruppi ja grupid tänapäevani on omakorda lõhenenud "erigruppidesse", oli isjane teatritenduse toimetulek omastkohast meeldivaks sündmuseks, kuigi selle juures tõsiselt tunda andis mitmeid üldtunnustatud lavajõudude eemale jäämine.

Sellest tingituna ei olnud A. Mägi "Saalomoni naiste" lavaetloomine ka kunstiliselt sed, mis see normaalses olukorras võinuks olla. Positiivse moodina selle juures tuleb aga hinnata noorematele asjaarnastajatele kaalukamate osade andmist, millises valguises Toronto eestlaste teatrielu edaspidi vist hakkabki arenema, sest mitmed-mitmed kutselised näitlejad on jäanud teatrielust eemale ja vaevalt neid lähemal ajal suudetataksegi "ühemütsi alla" koondada.

Milligipärast toimus "Saalomoni naiste" lavastus Lydia Vohu ja Siegfried Preemilt, kuigi sellega oleks väga hästi toime tulnud ainult

üks lavastaja. Üldiselt oli lavastus korralik ning kandvad osad andsid oma parima, nagu Erika Veskimets Seeba kuningannana, kuningas Saalomoni osa kehastaja Siegfried Preem ja Lydia Vohu Ülemaenuhina.

Lydia Vohu pidi oma osa esitama väljaspool kava, kuna Adu Taudkivi oli enne etendust haigestunud. Nii vähemalt tendustati publikule. Eel-poolsest kolmikust tõusis erilisse rambivalgusse Erika Veskimets, kes senini pole suuremates rollides esinenud, kuid tegi oma töö väga hästi.

Sama on kehtiv kõrvetisel osalistel puhul, kus noored Jaan Lents, Kaljo Anja ja Arvo Medri mõjusid sümpaatselt. Lenda Järvi oli raske sisse elada kuningakojas "aristokraatsesse" miljösse.

Lavestajate poolt komöödiasse sisse põimitud tantsuetekanded Kai Kääril juhatarel mõjusid värskendavalt ja mitmekesiselt. Sama on kehtiv kostüümide kohta.

Rohkearvuline publik ja selle heatahtlik soe suhtumine ettekandjate A. Mägi komöödia puhul peaks Toronto teatritegelasi moraalselt mõjutama koostöö taastamisele, mida ootavad tuhanded teatrisõbrad, sest enam kui kümmeaastat aastat on Toronto eestlaste teater oma ülesannet väärilt täitnud. Hea tahtmisega võiks see jätkuda. Seda soovivad tuhandad ja tuhanded teatrisõbrad.

KARL EERME

Kas patsiendil on vaja kõike teada?

Eestis oli arsti ja haige vaheline suhtlemine üldiselt lihtne ja loomulik ning üldiselt keerulise asjaajamisena. Pagulusesse jõudmisel kogesid eestlased arstiga asjaajamises mitmeid uudusi asjaajamise ja arvete ühendamise pooltel ning ka arstipoolse suhtumises. Eriti häirivana tundus mõnigi kord kirrus ja ruti, millega arst oma patsienti kohtles kui ka väga kasin seletus haiguse iseloomu ja haiguse ravimise kohta. Selline tagasihoidlikkus tundus paljudele nagu märgina, et arst ei avalda haigele kõike olulist või et arst ei võta haigusjuhtu tarviliku tõsiduse ja asjatundmisega.

Tõuseb küsimus, kas arst peab siis kõigest haigele kõnelema ja kas haige on üldse võimeline ning pädev otsustama arsti võimete ja kohtlemise tõhususe kohta.

Dr. Calabro oma raamatus "The Truth About Arthritis Care" (Tõde liigesepeetiku kohta) vastab sellele küsimusele jästavalt.

Autor on Worcesteris arstiteaduse professoriks ning kinnitab oma kogemuste ja uurimuste põhjal, et patsient võib oma lihtsate tähelepanekute ja ajal väga hästi otsustada arsti kutselase taseme kohta. Tal tarvitakse vaid silmas pidada järgmisi kriteeriume:

Arst peab andma haiguse iseloomu kohta selge ja täpse diagnoosi ning siis seletama ravimisviisi ja selle võimaliku väljajavast. Ebamäärasus seletusis või mõistatamine ei ole omal kohal ega küllaldane.

Osutub täpse diagnoosi andmine võimatuks, siis on arsti kohuseks haigele seletada, miks ta täpset diagnoosi ei saa anda ja samas peab ta kirjeldama, miks ta seda teha ei saa. Sellisel puhul soovib arst tavaliselt pöördumist eriarsti või erihaiiga poole.

Paranemise kohta ei luba oma kutselise kõrgusel seisev arst midagi, vältida arvutud juhud, kus on kindel, et ta saab haiget aidata.

Hea arst ei jätta ravimist ja paranemise väljajavast vaid ettekirjutatud ravimit asjaks, vaid teeb ka kõik muu, mis eduka ravimise toimetulekuks tarvilik. Retseptitahtne vahetamine rahatahtse vastu kõneleb pealiskaudsusest.

Patsiendil ei tohi kunagi tekkida muljet, et arstil pole tema jaoks aega. Arsti ülesandeks on sisendada

haigele kindluse ja usalduse tunnet ega tohi ta haiget käsitleda kui üht järjekordset juhtu jooksva lindil.

Haige on olenevalt oma tervistkoost seisundist erksalt tähelepanelik ning sel puhul ei ole vaja palju, et järeldada, kas arst on haiguse kohtlemises ja haigega käitumises siiras või katsub ta midagi varjata olgu see siis ebakindlus või aja kokkuhoid.

Ka ettekirjutatavate arstirohude iseloomu ja hulga põhjal võib patsient teinekord teha järeldusi arsti käitumise kohta. Arst võib kallimate arstimate asemel kirjutada tihti-peale sama tõhusaid odavamaid rohte või jätta küstavad rohud koopile kirjutamata. Mõnel maal maksavad apteegid legaalselt või illegaalselt arstidele preemiaid ja bonuseid.

On ka huvitav panna tähele, kuidas suhtub arst patsiendi soovisse konsulteerida haigust mõne teise arstiga või eriarstiga. Hea arst on täiendava konsultatsiooniga jalamaid nõus ning arvestab selle tulemust. Võimalike uute ravivõimaluste rakendamise puhul kõneleb ta haigele võimalust siiralt ja otsekoheselt ning ütleb, miks ta pooldab või miks ta ei poolda nende kasutamist.

Mitte kõik arstid ei sobi kõigile patsientidele. Arst on inimene nagu iga teine ning igapäevases inimlikes suhtlemises kogeme ikka ja jälle, kuidas me ühe inimesega sobime lausa endastõnustetavusega ja teiega mitte. Peaks patsiendil tekkima vahekorras arstiga ebausalduse võrrastav tunne, on parem mõlemale poolele, et ta oma arsti vahetab.

Tänapäeval töötavad arst ja haige võimalikult koos ning see aeg, kus haige oli vaid vaikivaks arstiatvaks objektiks asendub enam ja enam teadliku arsti ja patsiendi vahelise koostööga. Nii lõpetab dr. Calabro oma raamatu.

See on lühiselt see viis, millega oldi arsti ja haige vahelises suhtlemises harjutud Eestis.

Oskar Kerson

Dots. I. Sulg oponendiks Helsingisse

Dotsent Ilmar Sulg

Lund (EPL) — Med.dr. Ilmar Sulg, kes töötab dotsendina Helsingborgi haigla kliinilise neurofisioloogia laboratooriumis, on kutsutud Helsingi ülikooli arstiteaduskonna poolt ekspert oponeidiks med. lic. Seppälä väitekirja kaitsmisel.

Dotsent Sulg taotleb samal ajal dotsentuuri Helsingi ülikooli juures neurofisioloogia erialal.

Lundis asuv John ja Augusta Perssoni Sihtasutus teaduslikuks meditsiiniliseks uurimuseks jagas neil päevil

303.000 krooni reale uurijatele, kusjuures tiheks neist oli esialgselt med.dr. Ilmar Sulg. Ta töötab varemalt Lundi ülikooli radioloogilises kliinikus.

Rich. Koolmeister: Kuldkäekell ja hõbejalarõngas

Tänapäeva turisti huvitab vesi, liiv ja päike ning kui ta soovib midagi kaasa tuua, siis on selleks valitud ja joogid. Kautu aega aga on olnud turistidele suurimaks huvipunktiks ja üllatuseks Vahemereade kullarik- kus. Kuldesemetega ülekujutatud vaa- teaknad, eriti kullaseppade linnaosa- des, on oma säreaga unustamatuks pil- diks. Arusaamatuks jääb just selle rõhk ja vajadus.

Agaga kui need, et igal autojuhil on kuldkäekell ja pea igal paljasjalgsel pikaal on jala ümber lai hõberõngas, siis märkad peagi omaks imestuseks, et peamiseks ostjaskonnaks on siiski kohalik rahvas. Kui siis on veel ju- hus külastada mõne harilase kodu, siis pole üllatustel lõppu. Hõbe- seimeid on seal rohkem kui raamatuid.

Mulle on jutustatud kohalike rah- vate huvidest vääresemete vastu ning mind on püütud venda nende praktilises tähenduses, mis igakord pole kerge olnud. Piduikidel sündmus- tel, nagu näiteks kristlaste laulatus- ja varude puhul, tehakse kingitusi nii peopõhjustajate kui ka peost osa- võtjate rõõmustamiseks.

Külastajate jagatud kingitused on enamasti hõbeesemed. Varrude jne. puhul on selleks väike hõbedatriik- linnunukujuliste karamellidega. Rohkem arusaadavam on perekona- likmete ja sugulaste hellitamine kul- dehete ja hõbeesemete kingitustega.

Turist aga on vahet paremaks ost- jaks, kuna tema maksab rohkem. Rohkem maksmine ei ole pettus, see on äri. Turistide pettmise ärahoidmi- seks on valitud palju teinud. Kulla- sepp, kes on huvitatud oma äri püsi- musest, püüab siis ka seadustest ja määrustest kinni pidada nii palju kui kirjaoskus lubab ja Allah temale mõistust annab, et oma ärile mitte kahju teha.

Agaga Allah on armuline jumal, kel- le talusustel pole piiri ning turist on uskmata, keda Allah varem või hil- jem ikkagi karistab. Mida tähendab siis väike pettus, pealegi kui see on "kuld" ja "hõbe"? Aga turist ei lase end igavesti petta.

Kairo Kullasepp töötamas (Foto: Viivi Baladi).

Nüüd pakuvad need kullaseppade tänavad turistidele palju huvitavat, põnevad ja õppetlikku, eriti siis, kui tahad pisutki mõista muuseumide kuld- ja hõbeesemete eksponaate. Oled sa aga eriti huvitatud antiikaja käsitööst ja tehnikast, siis on sinu parimaks õpetajaks Vahemereade kullasepp. Ka antiikaja kirjanud paremaks mõistmiseks on ta asenda- matuks juhatajaks.

Kontakti saamine kullaseppaga ja pääsemine tema töötuppa pole raske. Kütluses on poisse, kellele elukuts- seks on turistide juhatamine äridesse ja meistrile juure. Nad on kätte õp- pinud turistide erinevaid keeli ning püüavad väheste sõnatagavaraga, val- ju häälega ja elavate liigutustega ki- lia oma peremehe kaup.

Enamasti on nad meeldivalt peale- tükkivad, kellele peale on raske pa- haseks saada, kuigi sa nende kullast pole just huvitatud.

Mis nüüd turisti vahet kõige roh- kem üllatab on lahkus ja teenimis- valmidus. Lähed sa ärisse või töökot- ta, kus soovitud ese puudub, siis saa- dab ta oma abiliselt seda mujalt oti- ma, et ostajast mitte tühlalt ära saa- ta. Võib ka nõnda juhtuda, et oled näinud soovitud eset kallimas kaup- luses kalli hinnaga, siis suretseb ta sulle selle samast kauplusest hoopis odavama hinnaga.

Näib nagu moodustaksid kõik kul- laseppad ühise pere, et üksteist aidat- seks müüa oma kaup.

Agaga sellega ei ole veel üllatustel lõpp. Need algavad äieti ärisse või töökotta minnes. Kõik on sinust huvitatud. Sa oled kui kauge sugulane või oodatud külaline. Keegi ei küsi sinult mida sa soovid osta. Küll aga küsitakse mida sa soovid juua. Sulle pakutakse istet, ja teie headus või viitlus oleneb äri ja sõltu juuku- sest.

Vaevalt aga oled istunud, tuuakse sulle küüla sidrunijooki või kuuma teed, vastavalt muidugi sinu soovile. Jood, kiidad ilma või vastad küsi- mustele, kust sa tuled ja kuhu sa lä- hed.

Kullasepp kuulab sinu juttu, vast- tab ka meeldivalt küsimustele, kuusi- jusele ja ei katkesta oma tööd ega töötamist. Kui oled huvitatud ja küsid, kust tuleb kuld, siis saad vastuseks, et Allah annab. Vahel lisab ta ka sellele selituseks juure, et kuld tuuakse Egiptusest, Itaaliast või ka mujalt ning suur osa sellest viiak- se edasi Indiase.

Agaga targa on teda mitte tülitada taoliste küsimustega, kuigi tema va- stus ei ole tules võetud. Väärtsu- lum on jäljida tema tööd ja vandel- da tema tööriistu ning kogeda, et tema oskust ei tule kahelda. Anti- kaja kullaseppade töö mõistmiseks on ta seejuures asendamatu õpetaja.

Ei ole muidugi mitte mõistlik teda pida vananenuks kullasepaks, kuna ta püüab olla vägegi moodne. Võtte näiteks tüdrukute jalarõngaid. Sageli, eriti maal, võib näha paljas- jalgsed tüdrukuid, kes kannavad oma jala ümber ussikuulise mustri- ga hõberõngaid. Sellel on oma usuli- ne ja maagiline tähendus.

See kaitses teda õnnetuste eest ja kindlustas koguni õnne, mida tütar- laps oma südames igatseb. Kuna nüüd turistid neid oma jala ümber ei kannu, siis on kullasepp neid pisut moderniseerinud. Ta on teinud neist tühjatoose.

Pärast kullaseppade külastamist on muuseumide antiikaja kuld- ja hõ- beesemete väljapanekute vaatlemisel hoopis teine meeld. See kullast ja hõ- bedast kannud, karikad, vaagnad ja ehted omavad sinu silmis hoopis tei- se väärtust. Sa ei mõtle enam nende rikkuse ja varade kuhjumisele vaid hoopis nende valmistajate oskusele väärismetallide vormimises.

Kullaseppade hinnasest ja muu- seumidest lahkudes, kainestegu meid

Kooli ja raamatute alal vajaksime laiemat koostööd

Esinduse Koolikomisjoni liige ja saadik Ado Irval, olles lugenud koo- linoonik Herman Rajamäe kirjutist Eesti Päevalehes 28. märtsil "Kooli- nooniku vaated noorte ja raamatu küsimustes", on toimetusele saat- nud omapoolseid vaateid, kus ta m.h. peab tarvilikuks senisest laiemat koostööd kooli- ja kooliraamatute küsimustes.

Ado Irval kirjutab:

Herman Rajamäe lõpetab oma artikli: "Meie raamatute tarbijaie väga väikest arvu kõigil vanuseast- mel peame oma rahvusele päästma üksikõik missuguse hinna või vaeva eest".

Iga inimene eest ei saa meie oma olu- des ühtegi õigesannet täita ja ka väe- va osas peame kaaluma, kuidas meie oma vabatahtlikku tööd, mõnikord on see ka vae, jaotame või teeme.

Kui meie vaatleme Eesti Komitee koolinooniku Rajamäe pikka artiklit, siis hõlmab pool sellest okup. Eestis ilmunud raamatute loetelu ja soovitu- si nende kasutamiseks pagulaskooli- des või kodudes. Ometi nimetab Ra- jamäe ise, et praegusel momendil ei ol meil niipalju probleeme õpikute alal. Kanada on andnud ja on and- mas märkimisväärselt lisa, mis on tea- da üle maailma kõigil, kes töötavad eesti koolipääl.

Miks ei võtnud Rajamäe vaeval- seks artiklis esitada nende koolipä- kute ja noorteraamatute nimekirja, mis paguluses üle maailma on ilmu- nud? Võimalik, et mõnigi neist vä- hestest raamatute tarbijatest oleks sealt oma lapsele vastava raamatu leidnud. Imelik on seegi asjaolu, et peagi läheneva 30-pagulasaasta vältel ei ole meie haridusala juhid jõud- nud nii kaugele, et meie organisat- sioonid toetaksid eesti noortele trüki- tavate raamatute ilmumist ühiselt.

EK on juba üle 25 aasta korralda- nud koolikorjandusi. Viimasel ajal on EK saanud ka Rootsi valitsusasu- tustelt üsnagi suuri summasid eesti koolide toetamiseks.

Rajamäe teeb propagandat 1960 a. okup. Eestis ilmunud "Õigekeelsuse sõnaraamatule", ise aga kirjutab 10.3.1947 Järelsõna Elmar Muugi "Väl- keelse õigekeelsuse sõnaraamatule". "Elmar Muugi elutööd peab jääma aluseks kõigile eesti trükitootele kogu maailmas ja eesti õigekeelsuse õpetamisele igas eesti kodus ja koo- lis."

Meil on olemas see väike taskufor- maadis väljaantud hea sõnaraamat. Kui esimene väljaanne on läbi müü- tud, siis tuleks tingimata püüda väl- ja anda uus väljaanne. See raama- tut vajavad meie koolipäilased kui ta täiskasvanute keelegrupid üle Rootsi.

Kui keegi lapsevanem soovib, et tema Rootsis sündinud laps loeb "Pipi Pikksukka" eesti keeles, siis on see tema oma asi. Siinse laps, kes seda "fantastilist lastejuttu" on

näinud TV-st ja lugenud ka rootsi- raamatuid, teab seda ja oskab ka selle üle eesti keeles mõtteid vaheta- da, kui ta keeli valdab. Meil eestlas- tel on "Tootsilood", prantslased on teinud omale vastav Pilpile "Ber- bert", mis esitati TV-ls 23. märtsil ka.

Kui H. Rajamäe oleks tuttav rootsi koolide algklassidega ja sealsete "Pi- pidega", kes kõik oma vänged ideed on laenanud "Pipi Pikksukalt", siis ta ei kõneleks nii fantastilise tooniga sellest kasvatamist vaimusünnitu- sest.

Rajamäe kurjustab Rootsi Eestlaste Esinduskoguga. Esinduskoguga koos- lekule olid Göteborgi esindajad esita- nud probleemi okup. Eestis ilmunud raamatute kasutamise kohta eesti koolides. See oli õige ja hädavajalik otsus, mille Esinduskoguga tegi antud olukorras. Sama otsus tehti ka "UEP-l mõeldud suvel ja neid otu- si tuleb täita ka Rajamäe ja meie teistel palgalistel ametnikel.

Meie olime poliitilised pagula- sed, kellel tuleb meie vangistatud ko- durahvast kaitsta N. Liidu diktaatori- te vastu ja hoiduma igat liiki koo- stöödest nendega. Ainult sel juhul usu- takse vabas läänes meie sõnu ja teu- sid meie maa ja rahva vabastami- seks punasest liikest.

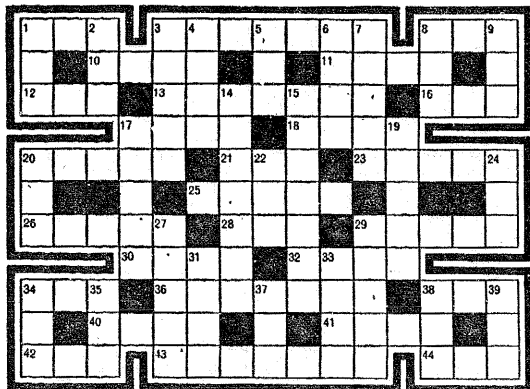
Rajamäe on väga sageli kergekäeli- selt süüdistanud eesti lastevanemaid keeleõskuse puudumises või ebatäius- likkuses. Minu kogemustel koolime- hena nii eesti koolides kui ka rootsi koolis on see probleem väga mitme- külgne ja neid vigu, mis on 30 aasta vältel tehtud, on nüüd tagant järele raske parandada.

Meie oma loodud kesksed organi- satsioonid üle maailma c olane täien- saavutanud täieliku koostööd koolitööd alal - õppe - ja lastera- matute väljaandmise alal. Kanadas on pikemat aega praktiseeritud uut koolitööpi- lau- või pühapäeviti. Meie maal siin ei ole sellega veel al- gust ehtud välja arvatud eelkooliäli- sed.

Meie naabritel lähtelast on pagula- saja vältel olnud oma internatkoool, et sinna koguda laialipaisatud läti noori. Meil ei ole seda, er- ole ka veel praegu oma gruppe riiklike rahvatülikoolide juures. Tööd on val- ju ja organiseerimisvõlgu liidub. On tarvis õhverdada vaeval ja ka raha nende eestmärgide teostami- seks, et meie rahvatülikoolne saaks omale iseteadlikud noored, rahvusli- kud võitlejad võõrsil.

ADO IRVAL

EPL ristsõna nr. 13

Paremale: 1 omapääd 3 härjavõitla- ja 8 teine 10 lilled kuninganna 11 kaisuta 12 R. Kiplingi romaan 13 suure tähtsusega 16 assistent 17 tool (rootsi k.) 18 rootsipärane naise nimi 20 osa majast 21 vankri osa 28 riika 25 algus 26 on näiteks linn 28 riika Ameerikas 29 kokkuvõtte 30 koda- nik 32 etav küsimus 34 paik 36 hoop- les 38 meri (ingl.k.) 40 klister 41 see- sama 42 näo osa 43 nauvatus 44 naise nimi Piiblist.

Alla: 1 religioon 2 haavamärk 3 ; Lutus peategelane 4 pealinn Euroo- pas 5 vanusel 6 nire 7 Kreeka täht 8 planeet 9 kanton Šveitsis 14 küündi- ma 15 riik Ees-Aasias 17 lütsarööpali- ne raudtee 19 start 20 papagoi liiki 22 Skandinaavia lennuliini 24 vanus 27 kepsid, uhkustas 29 ajas segamini (juuste kohta) 31 palub hukkamiste- tu 33 Prantsuse kirjanik (+) 34 osa

vankrist 35 kalleim vara 37 ümbrit- seb maja 38 noot 39 auk.

Lahendus 12:

Paremale: 1 kallistuss 8 küla 9 edev 11 ANA 12 pea 14 ula 15 AG 16 Kee- ri 18 la 19 Poe 20 aga 22 narkomaan 25 Aad 36 keris 27 oh 29 Spa 31 ras 32 pro 33 kesk 35 kii 36 Altai 38 Inama 39 Minnesota 41 KAK 42 apa 44 is 46 da 47 RK 48 la 49 laus 53 aken 54 das 55 mis 57 ase 58 es 59 Aarau 61 it 62 Turi 63 sats.

Alla: 1 Kung 2 ala 3 la 4 idee 5 de 6 udu 7 sell 8 kaas 10 vant 12 Pecker 13 Aaramis 16 Kork 17 igas 19 pa 21 aa 22 napalm 23 orav 24 norima 25 aska 28 hoia 30 astik 32 plats 34 Ka- nada 35 knopka 37 inka 38 Isar 40 Vilde 43 Manet 45 saast 48 leisid 50 US 41 sir 53 ka 55 mai 56 SAS 59 ar 60 ua.

RAAMATURIIL

EESTI SAADIKU MALESTUSED SOOME KEEL

Eesti Vabariigi saadik Soomes as- tatel 1938-1944 Aleksander Varma kirjutab selles perioodist mälestused, mis ilmusid postumumelt Rootsis peal- kirjaga "Diplomaadi kroonika". Kuna mälestused äratavad huvi ka soomlaste poolt, siis on need tõlgi- tud soome keelde Martti Rauhala poolt ja need ilmusid nüüd Helsingis Otava kirjastusel pealkirja all "Lä- hetiltään Suomessa 1939-1944, muu- tinnapainoja ja dokumenteja diplo- maatin taipaleelta". 294-leheküljelise raamatu ümbrise on joonistanud

Vergilius (70-19 p. Kr.) oma kuula- lausega: Auri sacra famas, si. nee- tud nälg kulla järgi. Ja nüüd on aeg lugeda Herodotose, Pluutarhose ja palja teiste teoseid, et mõista muu- seumidest nähtud esemete ja nende omanike saatust. Aga sellest kunagi teine kord.

Marjatta Söderström ja selle tagakül- jel on lühidalt autorit ja tema diplo- maadikarjääri.

EESTI KIRIK nr. 2

EELK häälekandja selle aasta tei- ne number ilmus peapiskiopi Palve- päeva kirjasekirjaga. Sisus kirjutab a. Rossman EELK-st rahvakirikuna, Ag. Vösu altaris, prof. A. Vööbus uutest papüüsiirikirikuteavastustest Luuka ja Johannease evangeeliumite osas, peapiskop kirjutab liseisvusi- späivaks, A. Kirsi kodukirikust, M. Heinam kahest pildist jne. Tenteid kogudustest.

KOLGATA TEEL nr. 1

Nicolai Körm poolt nelj korde as- tas välja antav ajakiri vaimuliku si- suga.

■ Stockholms kihluisid Lii Pi- rand ja Birger Boström.

Sossolidid peatasid sajandeiks slaavlaste pealetungi läände

Kremli imperialistid on grotesksel kujul oma feodaalseid "ülemvalitsuse" nõudeid Eesti aladele ürgseist aegadest saadik püüdnud põhjendada esijoones ugalaiste Taa-ra-linnuse "Tartu" ajutise vallutuse ning "Jurjevis" ristimisega Kiievi-Novgorodi vürsti Jaroslav Targa poolt 1030.

Vähe sellest, shovinistliku fantaa-siaga on püütud sellele ajaloolisele konstrueerida veelgi varasemaid feodaalsuhteid üksikute Eesti maakonda-de ja vene vürstide vahel. Kuid ole-matut ei ole pikemat aega võimalik tõeada ega püsti hoida.

Seetõttu on mõistlikumad ja objektiivsena meelelaadiga nõukogude-li-kud uurijad viimasel ajal taolisi as-

tautust katseist loobunud. Kremli ametlik ettekirjutus selles osas ei ole veel teada, kuid tohiks selguda peat-selt.

Millistel asjaoludel toimus 1061 ve-nelaste ülevõimu-taotluste purustami-ne eesti "sossolite" poolt — selle koha-ta ei sisaldu Novgorodi letopissides muidugi lähemaid andmeid. E Bonell on aga 1862 nende ja teiste allikate tõlgitsemisel leidnud, et eestlaste poolt 1061 slaavlastest anastajale ühes suures välilühingus sai osaks purusta-valt suur kaotus rohke vereohvrite-ga (Russische-Liwl. Chronographie, lk. 5).

Seega varises Kiievi-Novgorodi vürstide ülemvalitsus Kagu-Eestis kokku ning slaavlaste tung läände peatati sajandeiks edaspidi.

Kes aga olid need Ugala (Oandi)-eestlaste vabastajad "sossolid" — selles osas puudub endiselt lõplik sel-gus. Nende ridade kirjutaja on va-rem siinkohal avaldanud arvamist, et need olid Sootaguse või "Soosalu" — eestlased Pärnu lahe — Kasari jõe vahelisel aladel, kus Skandinaa-via eeskujul oli juba siis moodusta-tud oma "maa-riik" koos alalise sõja-väega, teedetegevuse — j.m. kohu-stustega.

Nende "sossolite" pealööki toimus laevadel (paatidel) mööda Pärnu—Navesi—Tänassilma—Tartu—Emajõe Tartu alla ning sääl edasi otse slaavlaste lääne-missiooni sidamiku, Pihkva aladesse.

Selles vaates vahest muutub ka arusaadavaks see fanaatiline kätte-maksu Pihkva-venelaste poolt just nende Lääne-Eesti alade vastu 1211 (jaanuari algul), mida kirjeldab L. Henrik (sõnendatult) oma kroonika (H.XIV.10):

Pärast rasket kaotust Umera lahingu-s (1210) olid riialased (s.o. Riia-piiskop Albert ja Möögavendade Or-du) rahu ja lepitust Polotski-venelaste-ga (Pihkva-venelastega oli neil "rahu ja sõprus" juba sõlmitud). Jõulu eel 1210, kui talv juba oli kõ-venenud, saadeti saadikud kõigisse läti ja liivi linnustesse ning Pihkva vürsti juurde, et suurt sõjaväge koku ajada ning eestlaste (häbiastava kaotuse eest) kätte maksta.

Riialastega Eesti alade pärast rivaalitsevad ning omavahelisi veriseid

võitlusi pidavad Pihkva-venelased tu-lid seekord väga suure väega ("et ve-nit maxima turba Ruthenorum"). Üheskoos riialastega ning läti ja liivi maavanematega Russin, Kaupo, Nin-nus ja Dabrel siirduti Pärnu-lahest põhjapool asuvate Eesti alade vastu, Läti Henriku poolt kokkuvõttelult nimetatud "Soontagana".

Sellest väga ülekaalukate jõudude-ga toimunud rüüsteretkest, sõjasaagiks saadud "neljast tuhandest här-jast-lehmast ning lugematuist hobus-est ja sõjavangidest" (muidugi L.-L.-Henriku tugev liidlus) on juba varemalt olnud juttu.

Tähtis on selles seoses, et see ühi-nenud vaenlaste sõjaretk toimus nen-de Eesti alade vastu, milliseid peeti "peastüüdlasteks" häbitavas Ümera-kaotuses ning ei Pihkva-venelased sa-muti olid mitteüks saagihunusest vaid ka mingist ajaloolisest kätte-maksuühast ajendatud. See võiks sele-tatav olla asjaolu, et soontaganalaste ja korbelastes nähti nende "sossoli-te" järglasi, kes mõõduvad sajandi-te vältel olid mitteilksi purustanud venelaste ülemvalitsuse- taotlustes Kagu-Eestis vaid pidevalt olid ähvar-damas Pihkva vürstiriigi eksistentsi.

Muidugi ei jäänud seegi järe vere-tegu Sootaguse "sossolite" vastu tasu-mata: vaevalt poolteist aastat hiljem vallutas, põletas ja rüüstas Sakala-Lembitu Pihkva vürstiriigi (H.XV.10).

Paul Johansen on siin raskesti kät-tesadavaks eriuurimuseks "Der altnordische Name Osels" (Festschrift Karl Haff, 1950) küll püüdnud saksa keele-teadlaste vral etimoloogiliselt põh-jendada: "sossolid" tulevat ühenduse-se viia põhjamaalaste (s.o. skandi-naavlaste) Saaremaa-nimega "Sys-lur", millest venelane kõigi "loodus-seaduste" järgi pidavat moonutama "Sosoly".

Sellest hoolimata on väheusutav, et "sossolid" oma peamassiga olid vaid saarlased. Pealegi asus Saare-maa 1060. aasta venelaste vallutustret-keks geograafiliselt liig kaugele — saarlaste juurde jõudmiseks oleks neil enne tulnud "tegemist teha" Vil-jandisakalaste ja Sootaguse—"sossolite-ga".

Saarlaste vastu sõjaretki riskeeri-des on meie venelased seda alati tei-nud väga suure jõududekoondamisega lähemale Pärnu-Läänemaa ranni-kule.

Seetõttu jääks siin tõõhüpoteesina pisima oletus, et 1061 venelaste eks-pansiooni purustanud ning Tartu va-bastanud eesti "sossolid" olid lääne-eestlased koos vähema arvu saarlaste-ga (vrd. ka nõuk.-uurija H. Ligi). Etimoloogiline seletus "sossolite" tu-leks vahest jätta kõrvale, kuid püsi-ma jääks esialgu võimalust seda nime seletada "Soosalust" — maasti-kuliset eriomane just Lääne-Eesti aladele, näiteks leidusid "Maa-Soosa-lu" ja "rootsi-Soosalu" hiljuti ka Loode-Läänemaal, muistse Rotalla piirides.

ILMAR ARENS

HUUMOR

Preester läheb viinamarjaistanduse omanikule külla ja imestab selle suurt lastekarja. "Millist see küll tuleb, et teil on aga lasta lapse?"

"Tjah, kui lõikus on hea, siis soeta-me lapse rõõmu pärast, kui aga saab ebaõnnestub, siis südametäiega".

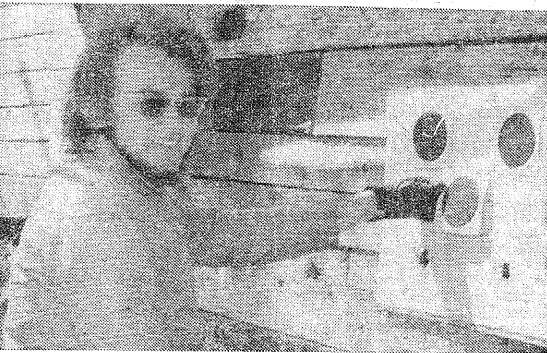
Viis õngitsejat seisab jõe kaldal ri-vis, õnged käes. Ütleb üks: "Ma ei tea, aga õngitsemine on saanud mul-le lihtsalt spordiks, millest ma enam ei saa loobuda".

Teine õngitseja: "Mina õngitsen lihtsalt igavuse pärast".

Kolmas: "Mina käin õngitsemas sel-lepärast, et õngitsemine on mul ki-reks".

Viies: "Mina õieti ei kõlbangi teile seltskonda. Mina käin nimelt õngitse-mas selle pärast, et kala saada."

Elav huvi noorte spordi ja laske-laagri vastu mais

Laske-sport on kujunemas noortesportiks.

Taevaminemise pühäl, heljapäeval 31. mail algab Östertäljes, noortele juba varasemast laagritest hästtuntud Metsalaskerajajätkel, kolmepäevane Ülerigiline Eesti Noorte Spordi — ja Laskelaager. Laager kestab kuni 2. juunini, nii et jõuab sõita ühiselt Stockholmist Laulupeole ja ühenduses sellega tuntuuvaltele noorte üritustele. Et laske-spordi laager on populaarne, seda näitab ka asjaolu, et juba praegu on registreerinud rekordilisi noori.

Huvitavaks on asjaolu, et pooled registreerinutest pole varem kuulunud ühtegi eesti noorte organisatsio-ni vaid elanud laialipillutatult igal pool Rootsis, nüüd aga soovivad tulla sellesse laagrisse, kusjuures oma registreerimislehtedel märgivad nad, et soovivad saada kontakti teiste ees-ti noortega.

Praegu on väljatöötamisel täpne laagri kava, mis tuleb avaldamisele aprilli keskpaiku ja saadetakse kätte kõikidele registreerinud noortele. Seekordset laagrit võtavad osa kutsutud külalistena neli läti ja neli soome noort.

Elamine toimub suurtes köitava-tes telkides — kes soovib võib ka oma telgi kaasa võtta. Kes tervisti-keel põhjusil ei saa telgis olla — võib ühida avaras Jahimajas kus on lahtine kamin soojendamas.

Käesoleva laagri kava on mitmes osas põnevate punktidega täiendatud ja on enam kontsentreeritud vastavalt nendele kogemustele mis oman-dati kahe eelmise Laske-spordi laagri jooksul.

Laagri esimesel päeval toimuvad mitmesugused huvitavad üritused ja sportlikud mängud ning võistlused. Öhtul küpsetatakse lahtisel tulel va-rad otas terve siga ja toimub pidu-lik õhtusöök metsavendade kombel. Sellele järgneb kaminahüütu Jahima-jas ja tants (diskotek). Laskemängi ja metsa all on samal ajal vanatantsu muusika ja ringnängud. Teisel päeval toimub laske-sport gruppide viisi mitmel huvitaval laske-spordi alal vilunud instruktorite juhatusel ja laskevõistlused. Öhtul vaatame Ja-himajas filme ja päale seda tants eel-mise öhtu eeskujul.

Laager lõppeb laupäeval 2. juu-nil varakult ennekuulnud nii et kõik noored ja vanad saavad minna Stockholmis toimuvale Laulupeole mis algab peale lõunat ja öhtul on suur Rahvapidu.

Laagrisse sõidu ja tagasisõidu eest tuleb muretseda ise. Lõuna-Rootsis peaks organiseerima ühiseid bussisõite mis tulevad odavamad. See on ha-ruldane juhus ja hää organiseerimi-sõõ tulemus kus nelja päeva jooksul saab ühe reisuks osa võtta nii mit-mest huvitavast suurüritusest — sest koorid, laulupeolised ja noored või-vad kõik koos sõita. Kes sõidab eda-si laagrisse rongiga see võtab Stock-holm Centralenist pendelrongi Söder-täljasse ning tuleb maha Östertälje-jammas kus laagri juhtkond hoolit-seb autoga edasi transpordil eest 4 km. kaugusel asuval Metsalaskera-jale.

Laagri osavõtumaks on ainult Kr. 15.-. Ja tuleb kindlasti eelre-gistreerida alla järgneval formulari osal mille eraldate kääridega — täi-date ära ja saadate otsekohe tagasi — aadressil: Eesti Noortetöö (Las-kespordi-laager), Wallingatan 34, 2 tr. 111 24 Stockholm.

Eelregistreerimise leht peab olema Noortetöös hiljemalt 15. veebruariks. Varjume eelregistreerimine on abso-luutselt tarvilik, et teada saada osa-võtjate arvu laagri tootlustamise, telkide ja õppematerjali eelkalkula-tioonideks ning muretsmiseks. Need kes endid eelregistreerivad saavad hiljem kevadel postiteel täpse laagri-kava ja vajalikud juhtnõuded mida laagrisse kaasa võtta.

Laager on nii poistele kui ka tütar-lastele — vanuse alammääraks on 12 aastat. Elamine, tegevus ja võistu-sed laagris toimuvad gruppide viisi (5 + 1 gruppi) — selleks on vaja-lik et võimalikult rohkem noortehu-ke nii poisse kui tütarlapsi — nii noo-remaid kui ka vanemaid — võtaks osa laagrist kus nad oleksid siis gru-pijuhideks.

Teretulemast kõikidele noortele — kogunema harjutuseks ja võistlus-teks Metsalaskerajale meie rahvusli-ku suurspordi alal — ühendavad, val-gustava ning soojendava lõketele ümber koos eesti laludega ja män-gudega!

Juudi-vastast Venemaal

N. Venes ilmus riikliku kirjastu-se väljaandul (erakirjastusi seal po-le) Yuri Kolesnikovi romaan "Tuo-tud maa", milles kirjeldatakse, kuidas II maailmasõjas olevat juu-aid ja naisid olnud koostöös (I). Näidajajakiri "Literaturnaja Ros-sia" nimetab seda "ajalooliselt tõe-ta-ruks" teoseks. Sellest järeldatä-ke, et nõukogude võimud püüavad süvendada juudidvastast meeleolu.

Romaanis tehakse kõrgem natsiis-gelele ja koonduslaagri juht Adolf Eichmann siionistide agendiks, kes noori ja terveld juute saatnud Pales-tiinasse inglaste vastu võitlema, vanu aga ajanud gaasikambritesse. Si-onistliku liikumise sõjaline eriosa-kond Haganah olevat kogu aeg saan-nud saksa natsidelt relvi. Teoses on veel teisi kummalisi uperpallitami-si (VES).

Luksus kuus aastat järjest

LOS ANGELES — Jack O'Leary alistas 1948 aasta juunis luksumist, mis kestis kuni 1951 aasta juunini.

Arstid ei osanud panna mingit diagnoosi — peale selle ei mees luku-sid. Kätselati mitmeid ravimeid kuid kuna luksumise põhjus oli arsti-dele tundmatu, siis ei aidanud ükski rohi. O'Leary lõpetas luksumise iseenest. Arstide arvustuse järele on O'Leary kuus aasta jooksul luksu-sid 180 miljon korda.

Eestlasi rootsi televisioonis

Rootsi TV näitas mune päeva eest ameerika helifilmi Chopini elust, milline on väidatud a. 1945. Filmis mängis Chopini isa rolli Hol-tywoodis elanud eestlasest filminäi-tleja Juhan Triesaalt.

Programmis "Fint som snus" esi-nesid Saksamaal elunevad noored arsti-tid vennad Porrod (Jügarimar, Porro-de noorm generatsioon) akrobaatili-se tantsuga.

Kas teie lapsed ja lapselapsed loevad

EESTI PÄEVA-LEHTE?

Selle kaudu seotakse nad eestlusega ja Eesti probleemidega. Paljud vanemad peavad oluliseks tellida lehte ka oma lastele kingitusena, et nad harjuksid eesti oma lehte lugema.

SOOVITAGE EESTI PÄEVALEHTE NENDELE, KES VEEL EI OLE TELLIJAD

EPL saadab meeleldi proovinumbreid.

Õpiringide aruanded

Õpiringidel, kes taotlevad riikliku toetust Eesti Komitee kaudu, palutakse õpiringide aruanded esitada Eesti Komiteele hiljemalt 10. aprilliks. Aruanded tulevad saata kahes eksemplaris vastavalt blankettidel, mida saab koos juhiseiga Eesti Komiteelt Walling. 34 -II, 111 24 Stockholm.

Õpiringide riiklik toetus on möödunud tegevusaastalgi kõrgendatud suurus ja järelkult võib toetust saada 30 krooni iga õppetunni eest, s.o. üldmalt 75 protsenti õpingi juhi töösust ehk 24 krooni tunni eest (sisis tules endal juhiile maksta 32 kr. tunni eest) ja samuti saab 75 protsenti õppematerjali kulusid ehk maksimaalselt 6 krooni tunni koh-ta.

Õpingi igast koosolekust osavõt-jaid peab olema vähemalt viis, kaa-sarvatud juhataja. Osavõtjate vanus peab olema vähemalt 14 aastat, muu-sika õpingis võib olla ka noore-maid, kuid mitte üle poole osavõtja-te koguarvust. Õpingi õppekestvus peab olema vähemalt 20 tundi, jaota-tult vähemalt 10-nelise õppendalale. Iga kokkutuleku kohta arvestatakse üldmalt 3 õppetundi. Õppetunni pik-kus on 45 minutit.

• Ametlikult Egiptuses viibib dr. Riilar Lectma, kes kontrollib Kai-ro haiglates USA abiga teostatud abistamisprojekte. Seal läheb ta Rooma rahvusvahelisele südamehai-guste konverentsile, kus ta on üheks peakorraldajaks.

Mudilased tegid maskeraadi

Möödunud laupäeval pidasid Stockholm kõige nooremad eestla-sed oma vastlipid. Maskeraadiga, nagu see on kombe kohane. Juba kell 10 hommikul hakkas Stockhol-mi Eesti Lasteaia ruumidesse kogu-

nema küll klisusid, kutsusid, puna-mütsikest, pipisid, meriröövlid, tartsaneid, hiirekesi, indinaalasi jne. jne. Muidugi ei puudunud ka John Blund oise TVst. Kõige roh-ke oli aga lillekesi ja printsessi-kesi.

See oli uhke lastepidu. Tantsiti ja näidati ära kõik "tädidelt" las-teas õpitud kunstid ja vigrud. Ja lõpuks loimus auhindade jaga-mine kõigile, kes olid maskis — zhiiril osutus võimaluks kõigi tore-date hulgast leida parimat. Ja nii

olid kõik rahul. Lõpuks sõdis ja joodi, nii nagu ikka korralikul peol.

Pildil lasteaia pere maskides — taga seina ääres kasvatajad Erna Klemmer, Silvi Puhm ja Tiit Anderson (EPL-foto Lepper).

Subventsioneeritud krediite N.Liidule äride alustamiseks

Seoses N. Liidu valitsusjuhi Alex-ei Kossõgini külastusega Rootsi kaalub Rootsi subventsioneeritud krediit N. Liidule. Põhjusteks on asjaolu, et eelised riigid annavad niivõrd tulusaid ekspordikrediite, et Rootsi ettevõtteid pole enam suute-lised võrdset tasemel võistlenu ettevõttega, mis asuvad näiteks Inglismaal, Prantsusmaal, Lääne-Saksas ja mujal.

Juba Kossõgini esimesel Rootsis vii-bimise päeval alustati kaubanduskü-simustega. Rootsi poolt võttis osa va-litsus peaaegu täies koosseisus eesot-sase peaministri Palmega.

Rootsile tuli teatud ülatusena Kos-sõgini lubadus alustada läbirääkimisi õli ja maagaasi osu alal, millest rootslased on väga huvitatud. Kossõ-gini kohaselt võib vene õli ja maaga-si hakata voolama Rootsi juba 1978. Varem arvestati, et asi võib käi-ku minna kõige varemalt 1980 või 1982.

Hiljapäeval esitatakse kõige lähe-mal ajal ettepanek moodustada ette-võtte Ostaas AB, mille ülesandeks jääb õli ja gaasi küsimuste arutami-ne N. Liiduga. Samuti uuritakse või-malusi gaasitorustiku paigutamist Rootsiist Soome üle Ahvenamaa me-re.

Kusagil Soomes sel juhul ühenda-takse torustikud, nii et vene gaasi ja õli voolaksid otse Rootsi.

Märgitakse, et ühes eelduseks on torustiku ja sinnaakuuvara tehnilise materjali leverants Rootsi poolt. Vast-avaid kuluseid kataksid hilisemad gaasi ja õli leverantsid.

On juba varem konstateeritud, et Rootsi ekspord N. Liitu ajavahemikul 1971-72 on tugevalt langenud. Stock-holmis kinnitsasid mõlemad pooled, et kaubandust tuleks laiendada. Ja just nimetatud seoses võeti üles õli ja gaasi küsimus, samuti N. Liiduga varem võlmitud uraani-leping.

Puhastatud uraani kasutatatakse jõe-jaamadades, mis valmivad 7-8 aasta pi-rast.

Mitmed rootsi ettevõtted on huvita-tud kaubandusest N. Liiduga. Masi-natehased on nõus müüma N. Liidu-le tehaste sisseadeid täies ulatuses, eeskätt metsakombinaatidele.

Kuid äritehinguiks on vaja sood-said krediite. Lääne-Saksa, Inglis-maa, Prantsusmaa ja Itaalia on eriti soodustatud olukorras, kuna nad on olnud suutelised pakkuma madalaid rendisitingimusi. Muidugi pole Root-si esitanud lõplikke tingimusi, vaid asju arutatakse edasi pärast Kossõgi-ni külastuse lõppemist.

Kossõgini külastuse esimesel päe-val puudutati ka keskkonna küsimu-si, eeskätt seda, kuidas kaitsta Lääne-merd saastumise eest. Rootsi valitsus on arvamisel, et pärast DDR-ile tun-nustuseandmist on kergem neid küsi-musi arutada. Läbirääkimistest saak-sid n.ö. võrdset niivool osa võtta kõik Läänemere ääres paiknevad riigid.

Kossõgini omalt poolt rõhutas, et N. Liit on keskkonna küsimustest väga huvitatud. Ta nimetas lühidalt, milliseid nõudmisi tänapäeval esita-takse vene tööstustele heitprodukti-de hävitamise asjas. Kuid ta nentis, et näiteks Baikali järve äärde ehitat-ud puhastusjaamad on läinud kaliks maksma. Kui Rootsil on olemas odavamad retseptid, siis on N. Liit väga huvitatud, ütles Kossõgin.

Kossõgini esitas Stockholmis ka vä-lispoliitilise ettekande, milles ta nen-tis N. Liidu töekspidamisi tähtsates maailmaprobleemides. Nagu UNO, Vietnam ja Lääne-Ida. Seoses sellega toonitas Kossõgini, et desarmeerimine on absoluutselt hädavajalik. Ta nen-tis, et relvastus nii suurriikides kui ka väiksemates riikides neelab asja-tult liiga suuri summasid. Seda raha saaks kasutada mõistlikumadeks oi-starteteks, sõnas Kossõgin.

Muidu aga toimus Kossõgini saabu-mine Rootsi rahulikkult ja ilma erilise vahejuhtumita. Stockholmil polit-sei hoidis silmapirilt kaugel kõik demonstreerida tahtvad grupid. Ka politseivalve oli kaunis tagasihoidlik ja ainult mürdosa sellest politseiar-meest, mis omal ajal komandeeriti valvama Hrushtshovi julgeolekut.

Juhtus isegi selline asi, et rootsi julgeolekupolitsei pidi saama esma-abi-pära pärastitõnal chmatusest süda-merabanduse, kuna Kossõgini täiesti väljapool programmi võttis ette pi-keema jalutuskäigu Nybroplanil, Strandvågenil ja Djurgårdsbrunnsvi-

keni ääres.

Teda saatsid vaid tema isiklikud ihukaitsjad. Vähemalt alguses. Kuid isia pea olid ka rootslased oma "væd" Strandvågenile tumber dirigeer-inud ja jalutuskäik kulges vahejuht-umiteta.

Ainus tõsisem vahejuhtum tabas aga Kossõgini kaasasolevat delega-tiooni. Teel Grand Hotelist välismi-nisteeriumi, kus pidi toimuma lõuna, loobiti tühj delegaatiõni autot toores-te munnadega. Sündmus leidis aset Fredsgatan-Drottninggatan ristumis-kohal.

Ka välisministeeriumi ette oli ko-gunenud sadakond meeleavaldajat, kes skandeerisid "Kossõgini mõrvat", "Purustage kommunism" ja "Sovjet välja Ida-Euroopast" kui vene valit-susjuht väljus autost.

Telesioon tõi ära lõigu protesti-demonstratsioonist Sergeli turul, kus kõneles riigipäevallige Per Ahlmark. (EPL/JA).

Göteborgi E. Maja korral. peakoosolek

AB Göteborgi Eesti Maja korraline peakoosolek toimub pühapäeval, 29. aprillil 1973 algusega kl. 14.00 Eesti Majas. Samas toimub kl. 12-12.50 aktsiate väljaandmine ja kl. 13-13.50 peakoosolekust osavõtjatele hääle registreerimine.

Aktsiaseltsi põhikirja alusel pea-vaad korralise peakoosoleku päevakor-ras esinema järgmised päevakorra-punktid:

1. Koosoleku juhtaja valimine.
2. Hääleõiguse kontrollimine.
3. Proto-koll kinnitaja valimine.
4. Küsimus, kas koosolek on korrapäraselt kokku kutsutud.
5. Juhatuse tegevuse ja re-visorini aruannete esitamine.
6. Küsi-mused, millised vastavalt 14. sep-tembri 1944 a. aktsiaseltside kohta kehtiva seaduse paragrahv 126 pö-hjal kuuluvad peakoosoleku arutami-sele.
7. Juhatuse ja revidentide asu-de määramine.
8. Juhatuse, revidenti-

Spordiringvaade

• KUMMALE EESTLASELE ROOTSI MEISTRITITEL?

Müncheni olümpiamängud olid võrkpallile parimaks reklaamiks. See osutus nimelt huvitavaks ja arusaadavaks spordiks ja pealegi selgus, et see on hästi kohane TV-ajastule. Pärast seda on Rootsi võrkpalliliit võinud registreerida uusi klubeid peaaegu iga päev! Suure huviga on jälgitud matshe kõrgeimas võrkpalli-ligas, kus mängijatest ligi pooled on sissendajad, peamiselt Soomest. Eri-tist tähelepanu on aratanud Eskilstuna FF, kus leidub mängijaid kuuest rahvusest. Möödunud nädalal peeti finaalmängid viimase seitsme aasta meistri Lidingö ja Eskilstuna vahel. Kummagi meeskonna põhi-koosseis kuulub üks eestlane; niis-iis võiks öelda, et Rootsi meistriti-tli pärast võistlised ühest küljest rootslased ja sissendajad, meie vaa-tevikkist aga Jüri Loosme contra Toomas Neimann. Võitis Lidingö ja J. Loosme tulemustega 3-2 ja 3-1.

• VALMIS TIPPSPORTLASED VOI OMA KASVANDIKUD

Eesti sportlasi paguluses võiksime

ligitada kahte kategooriasse. Esimese kuuluvad nend poissid ja tüdrukud, kes on meie suvekodudes ja skautlike noorte laagrites näidanud oma tublidust mõnel spordialal ja hiljem hakanud seda sihikindlalt treenima, seejuures aga truuks jää-des eesti ringkondadele. Teise kate-gooriasse kuuluvad need sportlased, kes on asukohamaa suurvõistlustel juba läbi löönud, ja keda meil "õnne-stub avastada" tän unende eesti kõla-ga nimele. Suur osa neist pole aga eestlastega läbi käinud ega oskagi eesti keelt, ja nii me registreerime nende saavutusi rohkem kurioosumi pärast.

Üks neist, kes on võrsunud eesti laste suvekodus, on 16-aastane To-ronto ujuja Raimond Entmaa — niis-iis oleks produkt! Pärast võite Üle-maailmsel Eesti Päeval on ta osa võtnud mitmesugustest koolinoorte võistlustest Kanadas. Viimati esines ta Ontario osariigi lahtistel ujumi-svõistlustel, kus ta võis jõuda mõtta ka venelastega, pealegi üsna hea edu-ga. Sihikul on Raimondil muidugi 1976. a. olümpiamängud Montrealis.

• SPORDILE OMA KOHTUMÕISTJA

Tõelist muret valmistab dissiplineer-imatus spordivõistlustel, mitte nii palju publiku meeleavaldused kui sportlaste käitumine, nende vastu-hakkamine kohtuniku osustele ja mõnede meeskonnasportide slausa kaklemine. Spordiliitude karistusnor-mid ei ole alati kooskõlastatud ühis-konna omadega, ja teinekord karista-takse süüdlasi kahe instantsi poolt. Sellepärast kavatsetakse Rootsis tule-vast sügisest siia seada uus amet IO — Idrottsens ombudsman —, kes saab koordineerida õigusmõistmist spordi-maailmas. (EPL/AR).

V. Kotsar 70-aastane

Uppsalas täitub 10. aprillil 7-nes eluaasta end. E.V. Helsingi saatkonn-a nõunikul ja peakonsulil Valter Kotsaril, kes paguluses Rootsis on olnud aktiivseid võitlejaid Eesti va-baduse eest.

AB GÖTEBORG IESTI MAJA JUHATUS

Üksikasju uskliku vene sõduri surma kohta tagakiusamisel

Teatasime mända aega tagasi Venemaal pörandal all ilmuva "Jooksvate Sündmuste Kroonika" teatel, et usuliste veenete pärast hukati Venes aega teeniv sõdur Ivan Moisejev, sünd. 1952. a. Nüüd kirjutab sõduri surmast üksikasjades Evangeelsele kristlaste baptistide pörandalaule bületään, mis jõudnud läänede. Selles märgitakse, et Ivan Moisejev surnud 16. juulil 1972. tema surmast teatatud vanemale 17. juulil, et see tulnud õnnetuse tagajärjel, ja palutud omaksed tulla Kersthis, kus noormees teeninud ja surnud. teatati, et ta uppunud.

Vanemad sõitnud surnukehale järele koos poja Semjoniga, kes olnud komoor. Neile näidatud Kersthis tsinkkirstu asetatud poja nägu ning krüvitud siis kirst kinni. Poeg Semjon aga kutsutud ülemuste kabinetis,

K. Algvere in memoriam

29. märtsil 1973 lahkus meie hulgast Rootsi Metsaülikooli dotsent, metsateaduse doktor Karl Viktor Algvere.

Ta sündis 20. jaanuaril 1907 Muugas, Virumaal, lõpetas 1925 Tallinna I Reaalkooli (reaalgümnaasiumi), 1932 Tartu Ülikooli metsaõppekonna, omandas 1950 Syracuse'is, USA, Sc. astme ja 1964 Stockholmis litsentsiaadi astme metsateaduse alal ning kaitses 18. märtsil 1967 Stockholmis oma doktoriväitekirja: Management of Forest Land under Different Economic Systems.

Peale ülikooli lõpetamist Tartus töötas kadunu kodumaal riidlikus metsavalitsuses ja oli viimati, Teise maailmasõja aastatel, metsaülemaks Märjamaal. Oma ametikohtadega seotud administratiiv-majandusliku töö kõrval haldas noor metsateadlane Algvere varakult avaldama erilist huvi metsateaduse mõne haru vastu.

Ta avaldas juba kodumaal perioodil huvitavaid kirjutisi metsakasvatuse ning hiljem ka metsanduspoliitika valdkonda kuuluvates küsimustes. Sahtunud 1944 põgenikuna Rootsi, hakkas tema huvi järjeste rohkem kalduma metsanduspoliitika ja metsanduslikule kätitsumajandusteadusele.

Nelle distsipliinile lisandus kadunu huvi- ja uurimisalaana hiljem rahvusvaheline metsaökonomika ja puudatustamise õpetus ja nimelt neid distsipliine õpetaski tema 1967 peale dotsendina Metsaülikoolis Stockholmis. Ta siirdus pensionile 1. oktoobrist 1972.

Karl Viktor Algvere sulest on pagulasajajärgul ilmunud suur arv rahvusvahelise tunnustuse osaliseks saanud uurimusi ja lühemaid kirjutisi. Ta oli 1955. a-st Metsanduslike Uurimussuutuste Rahvusvahelise Liidu metsaökonomika sektsiooni liige ja sellisena osa võtnud mitnest rahvusvahelisest kongressist ja sümposionist ning esinunud neil kokkutulekutel põhjalike ja huvitavate, aktuaalseid probleeme vaigustavate ja analüseerivate ettekannetega.

Ta oli kaasaaja nimekamaid eesti metsateadlast; väljaspool Rootsit viibis ta viimati 1971. aastal, toimides 5 kuud külalisprofessorina Syracuse ülikoolis USA-s. Jõudnud sealt tagasi Rootsi, tekkisid K. V. Algverel tervisehäired, mis järkjärgult süvenedes sundisid teda aegajalt tagasi tõmbuma oma akadeemilise õpetaja tööst ja mis nüüd lõpetasid tema maise teekonna.

Karl Viktor Algvere isikus oleme kaotanud andeka ja suurte võimeteiga Tartu ülikoolist võrsunud metsamehe, kes asus teadust elukutseliseil viljelema alles küpses eas, paguluses, ja kes tänu oma haruldasele energiale ja suurele töökapatsiteedile jõudis saavutada tähelepanuväärseid tulemusi ja üldist tunnustamist nii Rootsi metsanduslikes ringkondades kui ka metsaökonomistide rahvusvahelises peres.

K. V. Algvere akadeemilised vennad korporatsioonist Fraternitas Estica, tema sõbrad ja kolleegid mälestavad kadunut leinas ja tänuandes.

Puhka rahu, armas Karolus!

B. TUISKVERE

Mag.phil.

Johannes Aavik'ut

mälestavad leinas

ANDRES LAUR
ja
Ü.E.K. ORTO

Armast vilistlast

Friedrich Malm'i

mälestab sügavas leinas

KORP! ROTALIA

Armast sõpra

Friedrich Malm'i

mälestab kurbuses

ARVO TALVEIK
perekonnaga

Oma armast vilistlast

Dots.dr.rer.for.

Karl Algvere't

mälestab sügavas leinas

KORP! FRATERNITAS ESTICA

Armast koolivenda

Karl Algvere't

leinavad ja mälestavad

REALISTID

Korp! Fraternitas Estica vilistlast

Karl Viktor
Algvere't

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE
LIIT

Armast

Friedrich Malm'i

leinavad kurbuses

MARGARETA ja JOANN
MÄGI
CHRISTINA ja ENNO
ANN ja TINA

Armast

Karl Viktor
Algvere't

mälestavad leinas

VALLY KIVISAKK
REET KIVISAKK
ENN KIVISAKK
perekonnaga

Oma armast liiget

Dots.dr.

Karl V. Algvere't

mälestab leinas

EESTI METSATEADLASTE
OHING ROOTSIS

Kallist perekonnasõpra

Friedrich Malm'i

mälestavad leinas

HANS PUTNIK
perekonnaga
RICHARD SEPP
perekonnaga
AUGUST TAMM
perekonnaga

Meie armas ema, kihlatu ja tütar

Milvi Johansson

lahkus meist, jättes meid lohutamatusse leina.

ANN-CHRISTIN ja ROGER
LENNART ja HELEN

Matustetalitus toimub Norumi
kirikus laupäeval, 7.4.1973 kl.
11.00.

Korp! Rotalia vilistlast

Friedrich Malm'i

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE
LIIT

Kallist vennatütart

Milvi Johansson'i

Sünd. Ots

mälestavad kurbuses

EVALD perekonnaga
LEANDER perekonnaga
Kanas

Puhka rahu!

Minu armas abikrassa, meie kallis
isa ja vanaisa

Heinrich Laretei

Sünd. 4.1.1892 Öisus

Surn. 3.4.1973 Stockholmis

Mälestavad sügavas leinas

ALMA

MAIMU ja KABI

perekondadega

Matusetalitus toimub teisipäeval,
10. aprillil kell 14 Jakobi kirikus.

Heinrich Laretei

VR II/3

Mälestavad leinas

VABADUS RISTI VENNAD
ROOTSIS

EESTI OHVITSERIDE KOGU
ROOTSIS

Auvilistlast ja Keskuhatuse
esimeest

Heinrich Laretei'd

mälestab

E.U.S. PÕHJALA

EEL KIRIK

STOCKHOLM: Peapiiskoplik kog.
Peajumalat. 8/4 kl. 14 Jakobis, õp.
Wilund, oreil H Kiisk, laulur.

ALINGSÄS: Maakirikus 14/4 kl. 14
jumalat, õp. Kool, oreil PG Ström-
berg, laululehed.

Surma läbi lahkus meie keskelt
meie armas vennatütar

Milvi Johansson

(Sünd. Ois)

Sügavas leinas mälestavad

WALTER ABIKAASAGA
OSKAR ABIKAASAGA

Puhka rahus.
Seda kullase päikese sära
Sina kunagi enam ei näe.

Endist keskuhatuse liiget
Doisent, meitsatäde doktor

Karl Viktor Algvere't

mälestab

SIHTASUTUS ÜHISABI

Hinnatud kaastöölist, auliiget ja
ajakirjanikku

Heinrich Laretei'd

mälestavad

EESTI PÄEVALEHT

VABADE EESTI AJAKIRJANI-
KE
ÜHING

Armast

Karl Algvere't

mälestab kurbuses

ADA ASPE
perekonnaga

Lugupeetud Minister

Heinrich Laretei'd

Leinab kadunud perekond
AKEL'i nimel

TÜTAR

Esinduse asutajat

Minister

Heinrich Laretei'd

mälestavad sügavas leinas

ROOTSI EESTLASTE ESINDUS
EESTI RAHVAVOLIKOOL

Oma Nõukogu liiget

Minister

Heinrich Laretei'd

leinab

BALTI HUMANISTLIK ÜHING

Armast sugulast

Leen Ader't

mälestab sügavas leinas

HILDA VARIK
perekonnaga

Minister

Heinrich Laretei

Mälestab leinas

EESTI KOMITEE

Endist esimeest
Minister

Heinrich Laretei'd

leinab

EELK STOCKHOLMI
PEAPISKOPLIK
KOGUDUS JA ÕPETAJA

"Ustav on see, kes teid kutsus,
küll ta teebki seda."

1 Te 5,24

Armast sõpra

Friedrich Malm'i

mälestab leinas

VIKTOR LEHES
perekonnaga

Armast sõpra

Friedrich Malm'i

mälestavad leinas

KARL AASA

HANS ADILA

JÜRI ADILA

TOIVO ENNOK

VILLU KARUPÄÄ

VAMBOLA KLAUREN

OTTO KUULEP

MARTIN KÖSTNER

JÜRI MILLES

ELMAR MÄSAK

KARL MÖLDER

VIITOLD SARETOK

perekondadega

GÖTEBORG: Gbg-L. Rootsi kog.
-kauti, noorte jürip. jumalat. Kristi-
nes 15/4 kl. 14, õp. Kool, oreil PG
Strömberg, "Lemmikud", laululehed,
Suur-Reede jumalat. 20/4 kl. 14,
Töldsepp, armulaud, laululehed.

KOPENHAAGEN: S. Neljap. 19/4
kl. 16 Hans Tavseni kirikus jumalat,
õp. Rebane, oreil E. Pöhl, armul,
laululehed.

LUND: S. Reedel 20/4 kl. 19 juma-
lat. Kloostri kirikus, õp. Rebane, ore-
il E. Pöhl, armul, laululehed.

MALM: Ö. S. Reedel 20/4 kl. 16 ju-
malat. Saksa kirikus, õp. Rebane,
oreil E. Pöhl, armulaud, laululehed.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai peakir-
rik, 8/4 kl. 11 liturgia armulauga,
Suure Paastu V pp., ülemp. Nael.

SOOME ORTODOKSIKIRIK

GÖTEBORG: St. Johannese kirikus
liturgia soome ja eesti keeles 8/4 kl.
13, ülemp. Juhkam, õppering.

MOLNDAL: Öhtuteen. 7/4 Kipria-
noffi kodus kl. 17, Luiktärg. 1 C,
ülemp. Juhkam, õmbluse- ja õppe-
ring.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Ki-
rik, Brävallag. 11, 8/4 kl. 10 pühapäe-
vakool, kl. 11 jumalat., H. Vahtrik,
A. Laur, lauluteek. 9/4 kl. 19 gitarri-
grupp, 21/4 kl. 17 kooriharjutus, El-
teade: 22/4 kl. 11 ja 16 ning 23/4 kl.
11 ja 15 jumalat, Herbert Söderholm
abik. Torontost.

STOCKHOLM: Norrmalmi Bapt.-
Kirik, Norrtullsg. 37, jumalat. 8/4 kl.
15, A. Vaim, O. Loogna.

ALINGSÄS: KFUM, Östra Kyrkog.
8 B, jumalat. 8/4 kl. 11, A. Milder,
laulu- ja muusikaettek.

ESKILSTUNA: Elimis jumalat. 8/4
kl. 15, O. Targama.

GÖTEBORG: Blå Bandeti saalis,
Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 8/4 kl.
11, V. Kubja.

GÖTEBORG: Smyrna Eesti Kog.,
Parkg. 1, 7/4 kog. tund kl. 18.30, 8/4
kl. 15 jumalat ja pühap.-kool.

NORRKÖPING: Tabernaakel,
Kungsg. 26, jumalat. 8/4 kl. 13, E.
Raud jt. Betania, Bräddg. 54, palvet.
7/4 kl. 17.

UPPSALA: Eesti Kodu, Geijersg.
12, vaimulik lauluõhtu 14/4 kl. 18, A.
Laur, A. Roos.

Lojalit' elu

BORÄS

Pidu ja EP-film

Laupäeval, 7. aprillil algusega kl.
18 toimub Pärnu l'ipkonna ja Boräsi
Eesti Skaudisõprade Seltsi ühisel kor-
raldusel jüripäeva-pidu KFUM-
KFUK ruumes, Sturegatan 54, Sture-
halleni läheduses, viie minuti tee
Sädra Torgetilt. Kavas on Kanadas
toiminud Eesti Päevade värvi-
film, jüripäeva tähistamine ja pidu kõige
juurdekuuluvaga: einelaud, tants, lo-
terii, diskoteek. Kõik noored ja noor-
te sõbrad on teretunud.

UPPSALA

Ettekande-koosolek

Teisipäeval, 10. apr. kl. 18.30 (mitte
neljap. 12/4 nagu varem teatatud)
toimub Uppsala Eesti Kodu, Geijers-
gatan 12 ettekandekoosolek kus prof.
Gustav Ränk kõneleb teemal "Muist-
se põllumajanduse vormid ja talupo-
eade maavaldussuhted". Uppsala Ees-
ti Seltsi juhatus ütleb kõigile siida-
mest teretulemast.

60-dates aastates üksik

daam

soovib tutvust korraliku mehega.
Vast. "Anna" all, EPL, Box 667,
101 29 Stockholm 1.

Majapidajannat

vajatakse üheks kuuks üksiku
härä juurde Brommasse. Tel.
87 84 32.

Rootsi televisiooniprogramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskspråkiga program:

10.00 Lasten TV: Karhu joka ei saanut nukkua rauhaa.
Barnprogram: Björnen som inte fick sova i fred.
Textat på svenska.

10.15 Hyrrä. Ohjelma leikki-ikäisille ja heidän vanhemmillen.

Snurran — för barn i lekåldern och deras föräldrar. I dag berättar vi om olika slags jobb.
Textat på svenska.

10.30 Silmäterä.

Motion på arbetsplatsen.
Textat på svenska.

11.00 En français. Färg. 11. En avion.

11.15—11.45 Filma själv. 4. Klippning. Färg.

15.00 Start 4. Färg. Engelska för vuxna.

15.15—16.10 Privatssekreteraren — engelsk följetong med Julia Foster. Färg. 3. Tredje jobbet — i en boutique.

16.30—17.25 Regionalt: Beslutsfattarna och folket. Om Svensson blir sjuk kl 19.00.
Mellansvenska regionen.

17.30—ca 20.00 Ishockey-VM: Sverige — Sovjet. Färg. Lars-Gunnar Björklund.

18.10 ca Första pausen: TV-nytt, väder.

19.00 ca I andra pausen: Muskler och kultur — tecknad kortfilm av Santiago Genovés och Richard Williams. Färg.

20.00 Den gyllene pilen. Nordisk tävlingslek med TV-kamera i direkt-sänd artistunderhållning från Göteborg. Färg. Programledare: Otto Leisner.

21.00 Aktuellt med TV-nytt, sport och väder.

21.30 Melodifestivalen 1973. Färg. Final i Eurovisionens Melodie Grand Prix 1973. Direktsändning från Luxemburg. Kommentator: Alicia Lundberg.

23.50—23.05 ca TV-nytt, väder.

TV Söndag

Suomenkieliset ohjelmat:

Finskspråkiga program:

10.00 Uutisviikko. Nyhetsveckan.

10.20 Rintamäkeläiset. Sirkka-Liisa yrittää ratkaista elämänsä ja Antilla on suuria suunnitelmia.

Familjen Rintamäki. Del 4: Sirkka-Liisa söker en lösning på sina problem och Antti har stora planer.

Textat på svenska.

10.50 Mistä tulemme? Mitä olemme? Milinä menemme? Viides osa: Pahan merkit.

Varifrån kommer vi? Vad är vi? Vart går vi? 5. Onda tecken.

Textat på svenska.

11.00—12.00 Gudstjänst från Schweiz. Färg. Reformert gudstjänst från Payerne i franska Schweiz. Kyrk- och skolkör.

Textat på svenska.

12.30—13.00 Så trodde man förr. Färg. 4. Naturen får en historia. Textat.

16.30 Världen i fokus. Färg.

17.00 Korsnåsgården. Färg.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Hålliga dag. Färg. Sångstud från staden i Göteborg med ungdomar från Björngårdsvillan.

18.35 Tänk om... Färg. Tjeckisk kortfilm.

18.45 En bild av Strindberg tecknad av Manne Stenbeck.

19.15 Masker från Venedig. Färg. Harlekin som kärlekens budbärare.

Mimteater från Italien av Teatro Focari-gruppen. Harlekin — Gian Campi.

19.30 Fint som snus med Eva Bysing och Bert-Åke Warg. Färg.

20.10 Kvartetten som sprängdes. Färg. Del 2: Kärlek och solsen.

I rollerna: Lena Nyman, Hans Klinga, Peter Harryson, Hans Alfredson, Carl-Olof Sjöblom, Helena Kallenbäck, Monica Zetterlund, Monica Dominique, Maj-Britt Rydén, Olle Adolphson, Göte Fyhring, Gudrun Brost, Keve Hjelm, Angelica Lundqvist, Peter Schildt, Jan Henriques, Max von Sydow, Jan-Olof Strandberg, Ernst-Hugo Järegård, Pierre Lindstedt.

21.00 Aktuellt med TV-nytt, väder.

21.30 ca Sportspeglar.

22.00—22.05 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

9.00 Jordbruk -73. 10. Överskott, finns det?

9.30—9.40 Bäfte 2. Färg.

10.00 Våra massmedier. I massmediernas värld.

10.30—10.55 Försöksprogram: Om — att börja skolan.

15.40 Elitkompandet — pjäs av Don Shaw. Färg. Regi: Alan Clarke.

Medverk: Roland Culver, Gareth Forwood, James Cosmo, James Hazeldine, Clive Francis, Oliver Cotton, Larry Dann, John Nettleton.

17.00 Mocambique är vårt land. Färg. Lennart Malmer och Ingela Romare om hur människor i Mocambique arbetar för att få sin frihet.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lyckobussen. Färg.

17.35 Jonsson & söner. Färg. Del 3. Moder Svea. Dockfilm av Gisela Frisch och Per Ekholm.

17.45 Marco Polos äventyr. Färg. Tecknad italiensk serie. Del 3.

Nu börjar Marco Polos äventyrliga hemresa. Men hemma i Venedig råder krig och Marco hamnar i fångelse.

18.00 De rödas uppror. Färg. Serie efter Harry Kullmans bok. Del 3. Käpp och morot.

Medverk: Hans Jürgens, Mats Nordström, Christer Strandberg, Roland Börn, Berit Augustsson m.fl.

18.30 Vi i femman. Färg. Frågetävling för femteklassister. Programledare: Berndt Friberg.

19.15 Den gamla jazzbion. Leif "Smoke Rings" Anderson presenterar jazzföreläsning om jazzens historia från 30- och 40-talet.

19.30 Rapport med TV-nytt, väder och sport.

20.10 Ulla Billquist — på återseende. Färg. Ulla Billquist är ännu 27 år efter sin död radions mest önskade sångerska. Men hon var inte bara

grammofonstjärna utan också skådespelerska och artist. I detta dokumentärprogram som bygger på stillbilder, intervjuer, filmavsnitt och några av de 30 melodier hon hann sjunga in medverkare Bo Ancker, Alice Babs Carl Billquist, Åsa Billquist-Roussel, Gunnar Bredevik och Sigge Fürst.

21.00 Kapten Grogg ska fiska. Tecknad film av Victor Bergdahl från 1921.

21.00 Seger på huvudväg 9. Genom invasionen i Laos våren 1971 utvidgades kriget i Indokina ytterligare. Men invasionen blev ett fiasko och denna film gjord av FNL visar i unika filmupptagningar hur befrielsearméerna lyckades omläggna Nixon-administrationsens sista desperata försök att "vietnamisera" kriget.

22.00 Musikalisk cabaret. Ett smörgåsbord fyllt av musikaliska och festliga pastajer serverade av bla Sven-Erik Bäck, Eric Ericson, Sven Berger och Martin Tegen.

På menyn bla: Trollets drottning arie av Mozarts "Trollflöjten" framförd på serpent och piano.

"Farfar äter långmjölk", visuellt teater med Sven-Erik Bäck som lekledare. Som dessert: Ett otal variationer på Alice Tegnér's "När Lillan kom till jorden". Reportage från en föreställning på Musikmusket våren 1972.

22.50—22.55 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:

8.30—8.45 Biologi. 8. Etologi II. Gymnasiet.

9.05—9.15 Switch on! 27. Lågstadiet.

9.20—9.40 Föremålen berättar åk 5. 3. Soldaten. Lågstadiet.

9.45—10.05 Påsk. 1. Judisk påsk. Mellanstadiet.

10.10—10.30 Näringar och yrken i Norden. 1. Island. Högstadiet.

11.00—11.10 Bäfte 2. Färg. Nybörjarkurs i tyska för vuxna. 24. Bäfte, nehmen Sie Platz!

Skol-TV:

12.00 Fritid och självförverkligande. 1. Vidga sina vyer. Högstadiet.

12.30—12.40 Film — TV — verklighet. 3. Bostadsnöd — två sätt att informera. Högstadiet.

12.45—13.05 Den hotade livsmiljön. 1. Vår industrimiljö. Högstadiet. Textat.

13.10—13.30 Olycksfallsvärd. Högstadiet.

13.35—13.55 Rehabilitering. Tomas — rullstolsbunden. Gymnasiet.

14.30—14.55 Fyra epoker — fyra miljoner. Färg. 4. 1700-talet. Gymnasiet.

16.30—16.45 Snickar-Holgers verkstad. Färg.

17.25 Jordbruk -73. 10. Överskott, finns det?

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Deckare upp. Färg. 13. Arkimedes klarar skivan!

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Gamen — fars av P.C. Jersild. En självsvåldig dramatisering av Sigmund Freud's avhandling om Leonardo da Vinci. wregi: Jan Troell.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Bordtennis-VM. Färg. Lagfinalerna. Bengt Grive.

23.10—23.15 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

13.55—16.30 Ishockey-VM: Sverige—Polen. Färg.

Polen. Färg. Mac Gänger.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lyckobussen. Färg.

17.35 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg.

18.00 Måklippon. Färg. Om ett reservat i förvandling av Mikael Kristersson.

18.30 Blixt Gordon och purpuröden. Del 4. Samarbete eller död.

18.50 Ställ upp. Färg. TV 2:s talangjakt landet runt. I kväll: Västergötland. Programledare: Fredrik Bel-frag.

19.20—19.30 Regionalnytt.

19.30 Riksblandning.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Bitter skörd. Färg. Reportage från västyska TV om frukt- och salladsplockare i Kalifornien. De är USA:s verkliga låglöne proletariet.

20.30 Krutgubbar — engelsk komediserie med Arthur Lowe, John Le Mesurier och Clive Dunn.

21.00 Så trodde man förr. Färg. Är det de stora snillena som fört utvecklingen framåt eller har framåt-skridandet andra orsaker?

21.30 Liv i fara. Färg. Serie om första hjälpen-åtgärder vid olycksfall.

21.40 Dick Cavett intervjuar. Färg. Kvällens gäst: Alfred Hitchcock.

22.50—22.55 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

Skol-TV:

8.30—8.45 Naturkunskap åk 1. Färg. 15. Vatten — en livsviktig naturtillgång. Gymnasiet.

9.00—9.30 Efter gymnasieskolan. Arbetsmarknaden förändras. 1. Bakgrund.

10.00—10.10 Switch on! 27. Lågstadiet.

Försöksprogram:

10.30—10.50 Om — att adoptera ett barn.

Skol-TV:

12.00—12.30 Bildtolkning för mellanstadiet. 2. Berätta med bilder. Mellanstadiet.

12.45—13.05 Fysik åk 1. 3. Människan och luften. Gymnasiet.

13.10—13.30 The mystery on the Moor. Färg. 5. The last shot. Högstadiet.

13.35—13.50 Liv under mikroskop 2. Högstadiet.

13.55—16.30 ca Ishockey-VM: Tjeckoslovakien—Sverige. Färg. Lars-Gunnar Björklund och Roland Stoltz.

16.30—16.45 Mjölken. En film om mjölken väg från kon till din mage.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Träff Isak. Färg. Sportmagasin för alla åldrar med Kjell Isaksson.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Världen i fokus. Färg.

20.00 Nana Mouskouri. Färg. Den grekiska sångerskan tillsammans med Harry Belafonte m.fl.

20.50 Medborgaren Harold — kanadensisk tecknad kortfilm. Färg.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.35 Rökelsens poesi. Färg. Ungarskare från Bolsjoj- och Kirov-teatrarna i Sovjet.

22.05 En français. Färg. 12. Ecirre et parler.

22.30 TV-nytt, väder.

22.35—22.55 Filma själv. Färg. 4. Klippning.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lyckobussen. Färg.

17.35 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg.

18.00 Bäfte 2. Färg.

18.10 Birgitta Andersson läser Dorothy Parker. Ur novellsamlingen Levande begravna.

19.30 Blixt Gordon och purpuröden. Del 5. Ondskans boning.

18.50 Ute. Färg. Om att cykla på småvägar och vad det tillhör, berättar fritidsredaktionen i Luleå.

19.20—19.30 Regionalnytt.

19.30 Rapport med TV-nytt och väder.

20.00 Putes tips. Färg.

20.05 Ishockey-VM: Sammandrag från matchen Tjeckoslovakien—Sverige. Färg. Lars-Gunnar Björklund.

21.00 Liv i fara. Färg. Hur gör man när någon håller på att drunkna?

21.10 Dokument niträn. Färg.

21.50—21.55 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:

8.30—8.50 Att bygga från grunden — byggt teknik. 7. Från beslut till byggt. Gymnasiet.

9.20—9.40 TV-teater för lågstadiet. Varför? Lågstadiet. Textat.

9.45—9.55 Matematik åk 1. Färg. 2. Pildigram. Lågstadiet.

10.10—10.30 Elektrisk energi. 1. Elektriska maskiner. Högstadiet.

10.35—10.55 Vad händer i svenskt näringsliv? 1. Åbylund — Wimantorp. Gymnasiet.

11.00 Så trodde man förr. Färg. 5. I det avslutande programmet i serien om naturvetenskapens historia diskuteras man hur utvecklingen har framskridit.

Försöksprogram:

11.30—11.50 Om — att adoptera ett barn.

Skol-TV:

12.00—12.15 Fysik åk 7. 1. Elektricitet. Högstadiet.

12.20—12.40 Fritid och självförverkligande. 1. Vidga sina vyer. Högstadiet.

12.45—13.05 I Australien. 3. Australiska rikedomar. Mellanstadiet.

13.10—13.25 Musik 2 åk 2, program 4. Lågstadiet.

13.35—13.55 Den hotade livsmiljön. 1. Vår industrimiljö. Högstadiet.

14.00—14.20 Olycksfallsvärd. Högstadiet.

14.30—15.00 Efter gymnasieskolan. 2. Framtid.

16.30 Kössi känguru. Färg. 5. Ryndödan Popsi.

16.35—16.45 Hattstaden. Färg.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Vattenvägen. Färg. Holländsk film om prämskeppare Leyten.

18.30 Halvsju. Färg.

19.30 Jubel i busken. Färg. Underhållning med Sten-Åke Cederhök, Sonya Hedenbratt, Elvy Bengtsson, Rulle Löfgren och Nisse Peters.

20.00 Vetenskap och forskning. Färg. Helt nya rön om cannabis (hasch) kommer från ett svenskt forskarlag. Man har bl a upptäckt en metod att spåra ett aktivt ämne i kroppens vävnader upp till en vecka efter haschrökning. Bengt Feldreich har följt gruppens arbete och intervjuar i programmet docent Stig Agurell, professor B. Holmstedt och psykiatern Dr Moltas Eriksson.

20.30 Vad är Vätterns vatten värt? Färg. Om förnyring av Vättern, en friskvattenreservoar.

21.00 Aktuellt med TV-nytt.

21.30 Väder.

Nyare amerikansk film:

21.35 Marjoe. Färg. Reportagefilm från 1971/72 av Howard Smith och Sarah Kernochan. I centrum för reportaget står den 26-åriga evangelisten Marjoe Gortner, som själv valt att avslöja sin verksamhet.

23.05—23.10 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Lyckobussen. Färg.

17.35 Fågel, fisk eller mittemellan. Färg.

17.50 En elefant. Färg. Tecknad saga av Kjell-Ivan Andersson.

18.00 Får jag himna några blommor? Färg. Hootenanny Singers och Lena Andersson sjunger.

18.25 Anslagslavan. Färg.

19.30 Herskap och tjänstefolk. Färg.

19.35—19.40 Regionalnytt.

19.40 Riksblandning.